

Rapport

Ruimte voor sport in Weststellingwerf

Inzichten voor nieuw
sportaccommodatiebeleid

Ruimte voor sport in Weststellingwerf

Inzichten voor nieuw sportaccommodatiebeleid

In opdracht van gemeente Weststellingwerf

Mulier Instituut

Niels Meulenbroeks
Björn Schadenberg

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, maart 2025
www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Afkortingen & Begrippen

Afkortingen

DSA	Database SportAanbod
VSG	Vereniging Sport en Gemeenten
VTO	Vrijtijdsomnibus

Begrippen

Bewegingsonderwijs
De gymlessen bedoeld om de wettelijke kerndoelen te halen.

Zaalsporten
Sporten die in principe in een sporthal, sportzaal of gymzaal worden beoefend.

Sporthal
Overdekte sportruimte van minimaal 40 bij 20 meter, in principe geschikt voor alle zaalsporten.

Sportzaal
Overdekte sportruimte van ongeveer 28 bij 22 meter, geschikt voor meerdere zaalsporten.

Gymzaal
Overdekte sportruimte van ongeveer 21 bij 12 meter, in beginsel gesticht voor het bewegingsonderwijs, geschikt voor een beperkt aantal zaalsporten.

Inhoudsopgave

Ruimte voor sport in Weststellingwerf

Samenvatting	5
1 Ruimte voor sport in Weststellingwerf	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Afbakening	7
1.3 Werkwijze	7
2 Context, trends en ontwikkelingen	10
2.1 Weststellingwerf	10
2.2 Sportaccommodatiebeleid	11
2.3 Accommodatiebehoefte	14
3 Binnensportaccommodaties	20
3.1 Aanbod	20
3.2 Zaal sport	22
3.3 Bewegingsonderwijs	31
4 Buitensportaccommodaties	44
4.1 Aanbod	44
4.2 Korfball	45
4.3 Tennis	47
4.4 Voetbal	50
5 Conclusie & aanbevelingen	56
5.1 Conclusies	56
5.2 Interpretatie	56
5.3 Aanbevelingen	57
Bronnen	60
Bijlage 1 - Aantal inwoners en leerlingen scholen gemeente Weststellingwerf	62
Bijlage 2 - Afstand tot sporthallen inwoners gemeente Weststellingwerf	64
Bijlage 3 - Teamaantallen buitensportverenigingen gemeente Weststellingwerf	65

Ruimte voor sport in Weststellingwerf

Inleiding

De gemeente Weststellingwerf is bereid om te investeren in sportaccommodaties wanneer sportverenigingen met goede toekomstplannen komen. Dit onderzoek biedt de gemeente inzichten in accommodatiegebruik en -behoefte, en hoe deze zich naar verwachting ontwikkelen. Zo kan de gemeente plannen toetsen.

Conclusies en aanbevelingen

Aantal sportaccommodaties voldoet op korte en middellange termijn

De gemeente wil met sportaccommodaties de sportbeoefening van haar inwoners faciliteren, en wil het aanbod in de dorpen behouden. Het aanbod en de spreiding van de sportaccommodaties zijn hiermee in lijn. We zien dan ook geen aanleiding binnen de vastgestelde kaders van de gemeente om op de korte of middellange termijn het aantal sportaccommodaties aan te passen.

Wel is het sportlandschap continu in beweging. Op lange termijn kan dit leiden tot behoefte aan ander aanbod. Monitoring van bijvoorbeeld de ledenontwikkeling maakt het voor de gemeente mogelijk om tijdig actie te ondernemen.

Genoeg binnen- en buitensportaccommodaties

Het aanbod aan sporthallen en gymzalen in de gemeente Weststellingwerf is voldoende. Het aanbod is groter dan de maximale behoefte vanuit de verenigingssport en biedt ruimte voor intensivering van het gebruik. Om betere benutting van de sporthallen te realiseren, kan een nieuw rooster uitkomst bieden. Verenigingen staan ervoor open om mee te denken en mogelijkheden te verkennen.

Ook voor het huisvesten van het bewegingsonderwijs bieden de sporthallen en gymzalen voldoende capaciteit. De gemeente regelt busvervoer voor scholen waarvoor de afstand tot de gymlocatie te groot is.

Op de sportparken zijn volgens de richtlijnen voldoende velden en banen aanwezig voor de huidige verenigingen. Bij tennis is er sprake van overcapaciteit. Voetbalverenigingen hebben de wens om over extra kunstgras te beschikken.

Behoeftte aan meer overleg

Vanuit de binnen- en buitensportverenigingen bestaat de wens om vaker en gezamenlijk te overleggen met de gemeente. Zo blijven ze op de hoogte van de ontwikkelingen en kunnen ze hun wensen voor de accommodaties delen.

Ruimte voor sport in Weststellingwerf

Voor de gemeente Weststellingwerf brachten we het gebruik van en de behoefte aan sportaccommodaties in beeld. In dit eerste hoofdstuk beschrijven we de aanleiding, afbakening en werkwijze van het onderzoek.

1.1 Aanleiding

De gemeente Weststellingwerf wil haar sportverenigingen versterken. Zij is bereid om te investeren in sportaccommodaties wanneer sportverenigingen met goede toekomstplannen komen.

Het initiatief voor het ontwikkelen van toekomstplannen ligt bij de sportverenigingen. Maar om de plannen vervolgens te toetsen heeft de gemeente behoefte aan inzichten in het accommodatiegebruik en de accommodatiebehoefte, en hoe deze zich naar verwachting ontwikkelen.

1.2 Afbakening

We kijken in dit rapport naar het gebruik van en de behoefte aan binnen- en buitensportaccommodaties, nu en in de toekomst.

Binnensportaccommodaties zijn overdekte sportruimtes die worden benut voor de beoefening van zandsporten en het geven van bewegingsonderwijs. De behoefte aan andere typen overdekte sportaccommodaties, zoals denksportcentra of zwembaden, valt buiten de scope van dit rapport.¹

Bij de buitensportaccommodaties beperken we ons tot de behoefte aan velden en banen op de bestaande sportparken. De behoefte aan voorzieningen voor sportbeoefening in de openbare ruimte laten we buiten beschouwing.

1.3 Werkwijze

We hebben het aanbod aan sportaccommodaties geïnventariseerd en weergegeven op kaart. De Database SportAanbod (DSA) hebben we benut om te bezien in hoeverre het aanbod afwijkt van referentiecijfers. Om de behoefte vanuit de sport te bepalen hebben we richtlijnen toegepast. De behoefte vanuit het onderwijs hebben we berekend aan de hand van de gemeentelijke taakstelling. Ramingen over de ontwikkeling van de behoefte baseren we op bevolkings- en leerlingenprognoses en trends in de sportdeelname en sportaccommodatiegebruik.

¹ We besteden in een afzonderlijke rapportage aandacht aan de zwembaden in de gemeente Weststellingwerf. Zie: [Hollander, E. \(2024\). Ruimte voor zwemmen Weststellingwerf. Mulier Instituut.](#)

We hebben reserveringsoverzichten van de binnensportaccommodaties geanalyseerd om het gebruik inzichtelijk te maken. Het gebruik van de buitensportaccommodaties hebben we bij de relevante stakeholders opgehaald.

Sportverenigingen en schoolleiders hebben we benaderd met een online vragenlijst. De vragenlijst richtte zich op hoe zij de accommodaties gebruiken en eventuele knelpunten die zij daarin ervaren. Ook hebben we vragen gesteld over ontwikkelingen in accommodatiebehoefte en toekomstwensen.

Tijdens een verenigingsavond hebben we voorlopige resultaten gepresenteerd en groeps gesprekken gevoerd om aanvullende inzichten op te halen. Dit hebben we ook gedaan via interviews met de schoolbesturen.

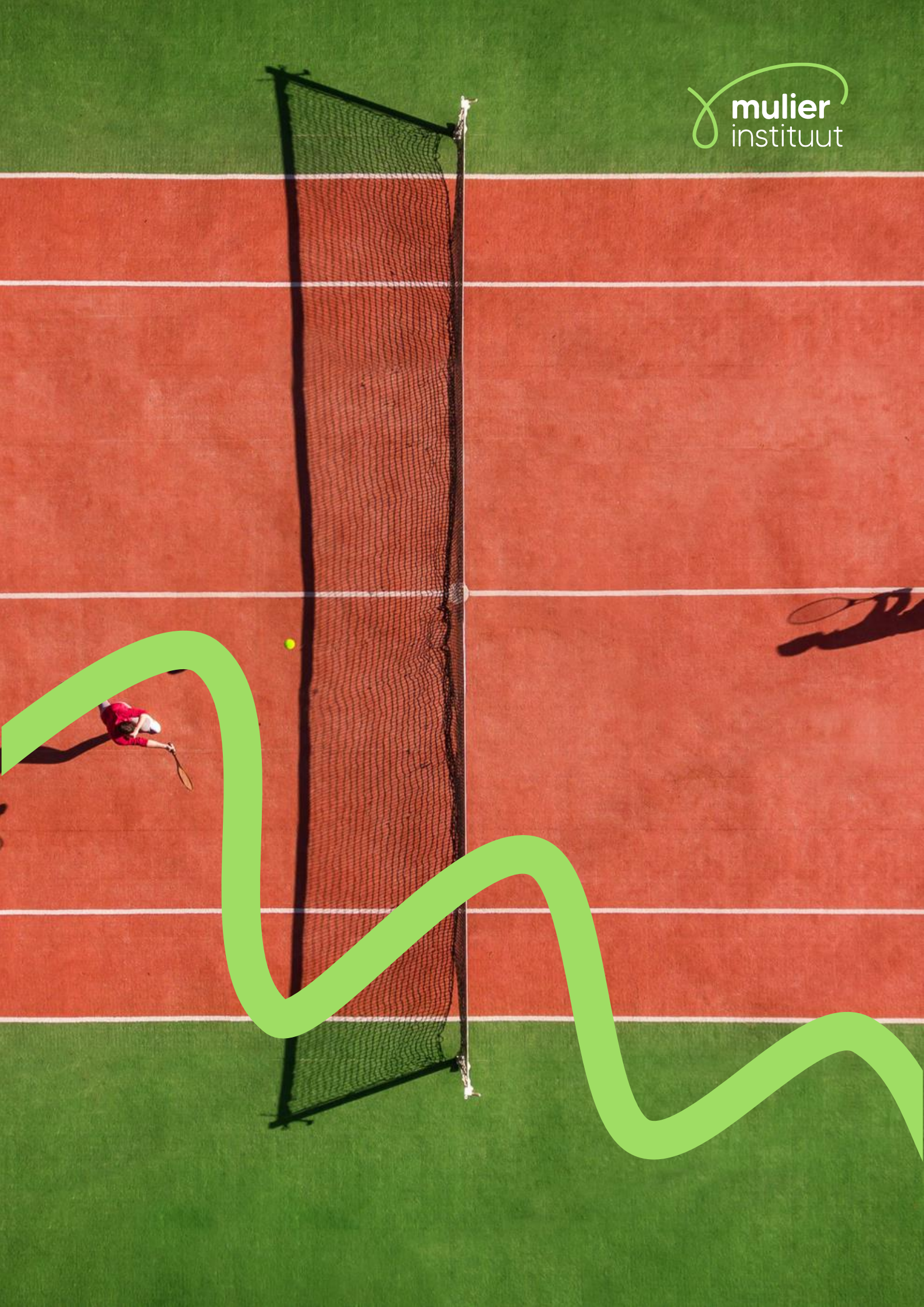
We maken door het rapport heen vergelijkingen. We vergelijken de gemeente Weststellingwerf met de volgende referentiecijfers:

- het landelijke gemiddelde (Nederland);
- het gemiddelde van de VSG-regio (provincie) Fryslân;
- het gemiddelde van referentiegemeenten die qua omvang en ruimtelijke opbouw vergelijkbaar zijn met Weststellingwerf, namelijk: Aalten, Drimmelen, Hulst, Steenbergen, Voorst en Wijdmeren.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de context van het gemeentelijke sportaccommodatiebeleid en een aantal relevante ontwikkelingen, prognoses en trends. In hoofdstuk 3 behandelen we de binnensportaccommodaties, in hoofdstuk 4 de buitensportaccommodaties. Hoofdstuk 5 vormt het afsluitende hoofdstuk, waarin we alle resultaten samenbrengen en aanbevelingen geven.

2.2 Sportaccommodatiebeleid

Sport

● Algemeen

Gemeenten rekenen het tot hun verantwoordelijkheid om sportbeoefening te faciliteren, ook al is er geen wettelijk kader dat dit verplicht. In beginsel doen ze dit vanuit de gedachte van marktfalen en het sociaal-maatschappelijke belang van sport (Hoekman, 2018). Sportaccommodaties zijn het belangrijkste instrument dat de overheid inzet om sportbeoefening te faciliteren (Van der Poel & Hoekman, 2023).

Waar in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw een bouw golf van gemeentelijke sportaccommodaties plaatsvond, richt het gemeentelijke sportaccommodatiebeleid zich tegenwoordig veelal op het beter benutten van de bestaande infrastructuur (Van der Poel & Hoekman, 2023). De laatste twee decennia zit vernieuwing van het landschap vooral in de hoek van commerciële initiatieven (Hoekman & Schadenberg, 2023).

Om de bestaande infrastructuur beter te laten renderen staat multifunctionaliteit en meervoudig gebruik hoog op de gemeentelijke agenda (Hoekman & Van der Maat, 2017; Hoogendam et al., 2021). Steeds meer sportparken worden opengesteld of er worden vrij toegankelijke voorzieningen toegevoegd (calisthenics, survivalparcours). In sporthallen zien we steeds vaker dat modules worden toegevoegd (urban sports-elementen, gamification). Gemeenten introduceren flexibele exploitatiemodellen (uurtarieven) voor sportvelden, waardoor ze beter kunnen sturen op mede-/deelgebruik van de velden (Schots & Schadenberg, 2020).

Sportbonden nemen hun verantwoordelijkheid in de landelijke ambitie om de benutting van de sportaccommodaties te verhogen door bijvoorbeeld flexibele speeldagen te introduceren, doordeweekse competitie te stimuleren of richtlijnen en planningsregels aan te passen (Hoekman & Schadenberg, 2023).

De gemeente is in de meeste gevallen niet langer de partij die financiert, beheert én coördineert. Steeds meer gemeenten besteden de uitvoering van het sportbeleid uit aan andere organisaties (Schadenberg, 2022). In het Nederlandse sportlandschap neemt de rol van externe uitvoeringsorganisaties toe, met name voor de uitvoering van het sportaccommodatiebeleid.

In 2023 is van ruim de helft van de binnensportvoorzieningen de gemeente eigenaar. Met name bij sporthallen is dit vaak het geval. Bij een groot deel van de buitensportvoorzieningen is ruim 90 procent in eigendom van de gemeente, maar hockeyvelden (ca. twee derde) en openlucht-tennisvoorzieningen (ca. een derde) zijn hierop een uitzondering.

Verzelfstandiging en uitbesteding zien we voornamelijk bij een groot deel van binnensportvoorzieningen. Bij het overgrote deel van de buitensportvoorzieningen ligt de exploitatie bij de gemeente, met weer als grootste uitzondering de openlucht-tennisvoorzieningen (Van Eldert & Van der Heijde, 2023).

Wel is in de breedte de rol van verenigingen bij het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties de laatste decennia toegenomen. Met name zijn meer onderhoudstaken bij veldsportverenigingen komen te liggen (Hoekman et al., 2022). Er wordt meer van verenigingen verwacht om de maatschappelijke waarde van de sportaccommodatie te verhogen. Bijvoorbeeld door de accommodatie rookvrij te maken, gezonde alternatieven in de sportkantine aan te bieden of activiteiten open te stellen voor niet-leden (Lucassen et al., 2018).

Bij de totstandkoming van het sportbeleid wordt samengewerkt met andere beleidsterreinen of gemeentelijke afdelingen. Sportbeleid wordt (daarmee) vaker integraal ingestoken (Hoogendam et al., 2021). Andere gemeentelijke domeinen dragen vaker financieel bij aan het sportbudget. De financiële bijdrage is meestal voor activiteiten die ook voor de andere domeinen baten realiseren en komt niet zozeer direct ten goede van sportaccommodaties.

● **Weststellingwerf**

De gemeente Weststellingwerf heeft geen actuele (beleids)nota voor sport. De planning is dat deze in 2025 wordt vastgesteld.

In 2016 is de visienota sport en bewegen in Zuidoost-Friesland vastgesteld (Sport Fryslân, 2016). De gemeenten Ooststellingwerf, Opsterland en Weststellingwerf hebben hierin als doel gesteld zo veel mogelijk mensen te laten bewegen. Zij streven dit onder andere na door voldoende accommodaties beschikbaar te stellen.

De gemeente heeft daarnaast in 2019, samen met sportverenigingen, onderwijsorganisaties en maatschappelijke partners, een lokaal sportakkoord ondertekend (Gemeente Weststellingwerf, 2019). Dit akkoord heeft in 2023 een opvolger gekregen (Gemeente Weststellingwerf, 2023a). De partijen hebben er in beide akkoorden voor gekozen de focus op andere thema's te leggen dan sportaccommodaties.

Wel spreekt de gemeente in haar coalitieakkoord (Gemeente Weststellingwerf, 2022) en haar woonvisie (Gemeente Weststellingwerf, 2023b) over het behoud van de voorzieningen in de dorpen. Hieronder kunnen ook de sportaccommodaties vallen.

Bewegingsonderwijs

● **Algemeen**

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. Hieronder vallen ook voorzieningen voor het bewegingsonderwijs.

Scholen in het primair onderwijs zijn verplicht om voor alle leerlingen wekelijks 90 minuten gymles te verzorgen. Uit landelijk onderzoek blijkt dat ongeveer twee derde van de scholen voldoet aan de wettelijke verplichting. Eén derde ervaart nog steeds uitdagingen, vooral in de lagere groepen (groep 1-2). Obstakels zoals een tekort aan accommodaties en volle lesroosters bemoeilijken de naleving van de wet (Vrieswijk et al., 2024).

Veel gemeenten kijken steeds meer naar andersoortige (sport)accommodaties om het bewegingsonderwijs te laten plaatsvinden (Vrieswijk & Schadenberg, 2023). De Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) heeft in een leerlijnanalyse inzichtelijk gemaakt hoe ze deze accommodaties als aanvullende gymlocatie kunnen inzetten (KVLO, 2023). Hierbij is het advies om 30 minuten gymles te geven bij deze aanvullende gymlocatie en 60 minuten in een binnensportaccommodatie.

De laatste jaren is er meer aandacht voor het dynamischer maken van de tijd die leerlingen op school doorbrengen, zowel in het primair onderwijs (Slot-Heijs et al., 2021) als in het voortgezet onderwijs (Slot-Heijs et al., 2022). Tijdens schooltijd organiseren nagenoeg alle scholen in het primair onderwijs beweegmomenten tussen of tijdens de lessen. In het voortgezet onderwijs vinden op steeds meer scholen sportactiviteiten tijdens de pauze plaats, maar is het aanbod vrijblijvender.

Gemeenten hebben geen zorgplicht voor het mogelijk maken van de aanvullende sport- en beweegactiviteiten tijdens of buiten schooltijd. De meeste activiteiten kunnen goed plaatsvinden in het (bestaande) klaslokaal of schoolgebouw of op het schoolplein. Wel kijken ze, zeker bij nieuwbouw, steeds vaker naar vergrote speellokalen, ruimere schoolpleinen en beweegpleinen rondom het schoolgebouw. De schoolomgeving wordt hiermee breder inzetbaar, eventueel ook voor de reguliere gymlessen.

● Weststellingwerf

De gemeentelijke huisvestingsplicht is verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (artikel 102), de Wet op de Expertisecentra (artikel 100) en de Wet voortgezet onderwijs 2020 (artikel 6). De gemeente Weststellingwerf heeft haar huisvestingsplicht verwerkt in een lokale verordening onderwijshuisvesting (OHV) (Gemeente Weststellingwerf, 2014).

De relevante artikelen voor het bewegingsonderwijs in de lokale verordening komen overeen met de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Dit zien we in vrijwel alle gemeenten terug (Vrieswijk & Schadenberg, 2023).

De gemeente Weststellingwerf heeft geen aanvullend beleidsdocument waarin de huisvesting van het bewegingsonderwijs aan bod komt.

2.3 Accommodatiebehoefte

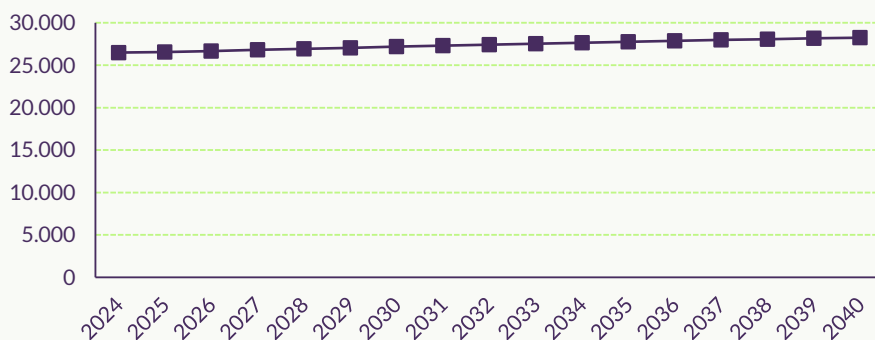
Bevolkingsprognose

Naar verwachting neemt de bevolking van Weststellingwerf tot 2040 toe met ongeveer 1.700 inwoners ([figuur 2.2](#); +7%). In de periode tot 2030 neemt vooral het aantal kinderen (0-14 jaar) toe (+11% t.o.v. 2024). Daarna neemt tot 2040 het aantal ouderen (65 jaar en ouder) het meest toe (+15%; niet in figuur).

Figuur 2.2

Verwachte bevolkingsontwikkeling van de gemeente Weststellingwerf

(in aantallen)

Bron: Gemeente Weststellingwerf, inwonersaantallen per leeftijdscategorie, 1 januari 2024; Planbureau Fryslân, prognose bevolking, 2022-2051. Bewerking: Mulier Instituut.

De bevolkingsprognoses zijn alleen beschikbaar op gemeenteniveau. Er zijn geen prognoses per dorp opgesteld.

Leerlingenprognoses

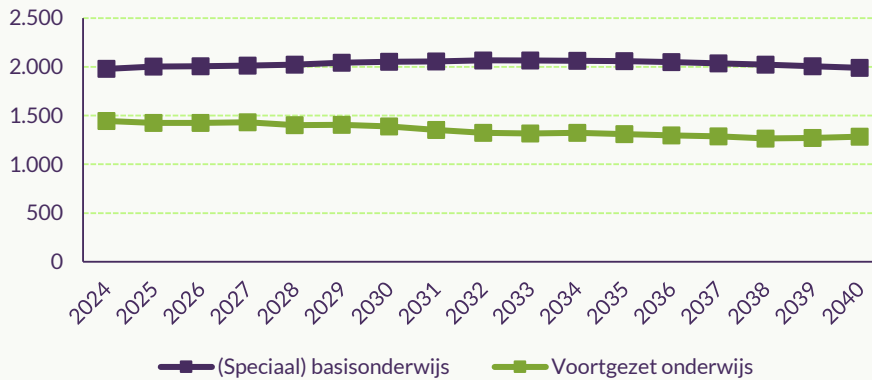
De basisscholen in Weststellingwerf tellen in het schooljaar 2024-2025 bijna 2.000 leerlingen. In hetzelfde schooljaar volgen ruim 1.400 leerlingen voortgezet onderwijs op een school in de gemeente.

Naar verwachting stijgt het aantal leerlingen op de basisscholen tot 2030, waarna het licht afneemt tot 2040 ([figuur 2.3](#)). In het voortgezet onderwijs is het aantal leerlingen naar verwachting in 2040 lager dan het nu is (-11%).

Figuur 2.3

Verwachte ontwikkeling van het totale aantal leerlingen op de scholen gevestigd in de gemeente Weststellingwerf

(in aantallen)

Bron: DUO, Leerlingentellingen en prognoses, 2024; Gemeente Weststellingwerf, Rapport prognoses basisscholen, 2023. Bewerking: Mulier Instituut.

Niet alle dorpen krijgen te maken met een toename van het aantal leerlingen in het basisonderwijs. In [bijlage 1](#) staat het aantal (toekomstige) leerlingen op de scholen per dorp.

Sportdeelname

● Wekelijks sporten

In 2022 sportte 47,6 procent van de volwassen inwoners (18 jaar en ouder) van de gemeente Weststellingwerf ten minste één keer per week. De laatste jaren is het aandeel wekelijkse sporters in de gemeente met ongeveer vijf procentpunten gestegen.²

De wekelijkse sportdeelname in de gemeente is aanzienlijk lager dan het landelijke gemiddelde in 2022 (53,6%). Ook in vergelijking met de vergelijkbare gemeenten is de wekelijkse sportdeelname in de gemeente Weststellingwerf laag. Wel scoort de gemeente vergelijkbaar met het gemiddelde van de VSG-regio Fryslân (47,9%).

De wekelijkse sportdeelname onder de jongere inwoners in de gemeente Weststellingwerf is niet bekend. Landelijk is het percentage wekelijkse sporters onder ouderen gestegen, terwijl dit onder jongeren juist is gedaald. Volwassenen laten een licht stijgende trend zien.

² GGD'en, CBS en RIVM, Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, 2016 en 2020; GGD'en, CBS en RIVM, Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, 2022.

● Sportbondlidmaatschap

In 2022 was 28,6 procent van de inwoners van Weststellingwerf (via een sportvereniging) lid van ten minste één sportbond. De laatste jaren is dit aandeel licht afgenomen.³ Wel ligt het aandeel in de gemeente nog hoger dan het landelijke gemiddeld (24,4%). Landelijk is het sportbondlidmaatschap onder de bevolking na een periode van afname weer toegenomen.

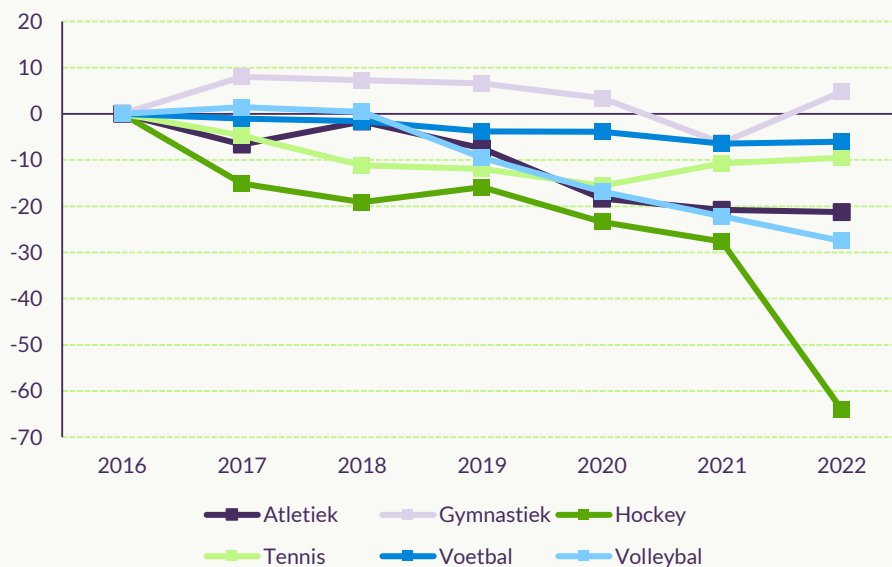
In vergelijking met het landelijke gemiddelde waren in 2022 relatief veel inwoners van de gemeente via een vereniging lid van de voetbal- en volleybalbond. Het aantal inwoners met een lidmaatschap bij de atletiek-, hockey- en tennisbond lag daarentegen lager.

De afgelopen jaren is het aandeel inwoners van de gemeente met een lidmaatschap bij de volleybalbond sterk afgenomen (figuur 2.4). Ook het aantal leden van andere grote sportbonden is afgenomen. Dat geldt ook voor de voetbalbond, de bond met de meeste leden in de gemeente (7,7%). De daling bij de hockeybond is relatief groot, maar gaat in aantal inwoners om beperkte aantallen.

Figuur 2.4

Ontwikkeling percentage inwoners met een lidmaatschap van diverse sportbonden in gemeente Weststellingwerf

(in procenten, t.o.v. 2016)

Bron: NOC*NSF, sportbondleden per gemeente, 2014-2022.

Overigens zijn er grote verschillen naar sporttak in de mate waarin de sporters lid zijn van de sportbond. Zo zijn nagenoeg alle atletiek-, hockey- en tennisverenigingen aangesloten bij de bond, maar een groot deel van de verenigingen voor individuele zaa sportsporten (22%) en teamzaa sportsporten (31%) niet (KPMG, 2019).

³ NOC*NSF, sportbondleden per gemeenten, 2016-2022.

Accommodatiegebruik

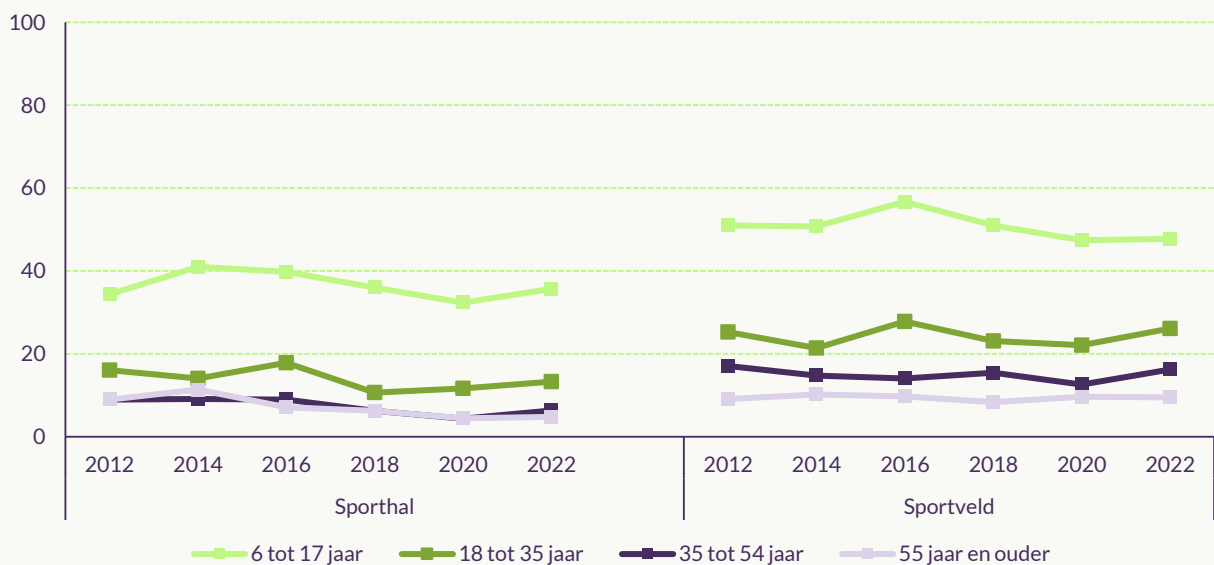
● Sport

Binnen- en buitensportaccommodaties worden vooral door de Nederlandse jeugd gebruikt voor sportbeoefening. Het gebruik van deze accommodaties neemt af naarmate de leeftijd toeneemt. Het gebruik van sporthallen en sportvelden is na een periode van daling weer gestabiliseerd ([figuur 2.5](#)). De meeste Nederlanders sporten in de openbare ruimte. Dit gebruik is de afgelopen jaren juist toegenomen (niet in figuur).

Figuur 2.5

Ontwikkeling van het aantal sporters dat sport in een sporthal of op een sportveld

(in procenten van de bevolking)

Bron: SCP/CBS, Vrijtijdsomnibus (VTO), 2012-2022. Bewerking: Mulier Instituut.

● Bewegingsonderwijs

Het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs beweegt zich steeds meer naar buiten. Gymlessen vinden steeds vaker plaats op een buitenvoorziening, zoals een sportveld of schoolplein ([figuur 2.6](#)).

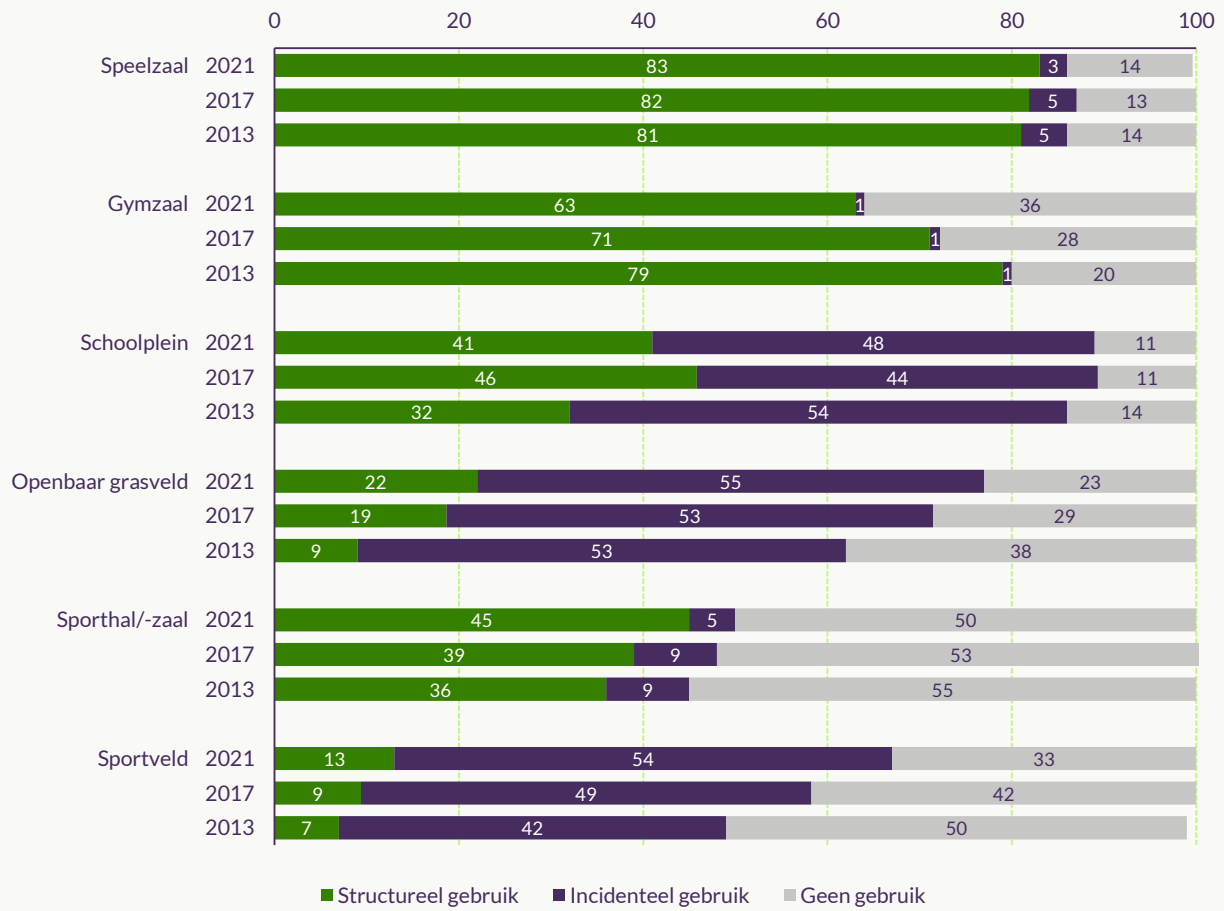
Daarnaast zien we dat het gebruik van sporthallen en -zalen is toegenomen en dat van gymzalen is afgenomen. Het bewegingsonderwijs wordt geclusterd. Verouderde gymzalen worden vervangen door een nieuwe, grotere binnensportaccommodaties (Vrieswijk & Schadenberg, 2023).

Ook in het voortgezet onderwijs vindt een groot deel van de lessen lichamelijke opvoeding in de buitenlucht plaats. Het accommodatiegebruik in het voortgezet onderwijs is minder veranderd dan in het primair onderwijs (niet in figuur).

Figuur 2.6

Ontwikkeling in het type voorzieningen die basisscholen gebruiken voor het bewegingsonderwijs

(in procenten, in 2013 (n=1.083), in 2017 (n=788) en 2021 (n=839), meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, Monitor bewegingsonderwijs en sport in het primair onderwijs, 2013, 2017 en 2021.

Binnensportaccommodaties

In dit hoofdstuk behandelen we het aanbod aan binnensportaccommodaties, de behoefte vanuit de zaalsport en de huisvestingsplicht van de gemeente voor het bewegingsonderwijs.

3.1 Aanbod

Aantallen

Weststellingwerf telt vijf sporthallen en tien gymzalen ([tabel 3.1](#)). De meeste accommodaties zijn in eigendom van de gemeente Weststellingwerf.

Tabel 3.1

Aanbod van binnensportaccommodaties in de gemeente Weststellingwerf in 2024

Naam	Dorp	Eigenaar	Opmerking
<i>Sporthallen</i>			
De Schakel	Munnekeburen	Stichting De Groote Veenpolder	-
De Duker	Noordwolde	Gemeente Weststellingwerf	-
De Ni'je Steense	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf	1 scheidingswand aanwezig
De Oolde Steense	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf	-
Linde College	Wolvega	Stichting Simant	2 scheidingswanden aanwezig; heeft kleinere afmetingen
<i>Gymzalen</i>			
De Blesse	De Blesse	Gemeente Weststellingwerf	-
De Duker	Noordwolde	Gemeente Weststellingwerf	-
Oldeholtgade	Oldeholtgade	Gemeente Weststellingwerf	-
Oldelamer	Oldelamer	Gemeente Weststellingwerf	-
Matthijsje	Oosterstreek	Stichting Matthijsje	-
Steggerda	Steggerda	Gemeente Weststellingwerf	-
Heidepolle	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf	-
Terra Wolvega	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf	-
Wolvega Zuid	Wolvega	Gemeente Weststellingwerf	-
De Triade	Wolvega	Stichting Comprix	-

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2025.

Stichting Simant is een onderwijsstichting. Bij het Linde College in Wolvega heeft zij een sporthal. De sporthal is buiten schooltijden te huur voor externen. De sporthal voldoet niet aan alle afmetingseisen die sommige sportbonden (o.a. de korfbalbond) stellen aan competitiedeelname.

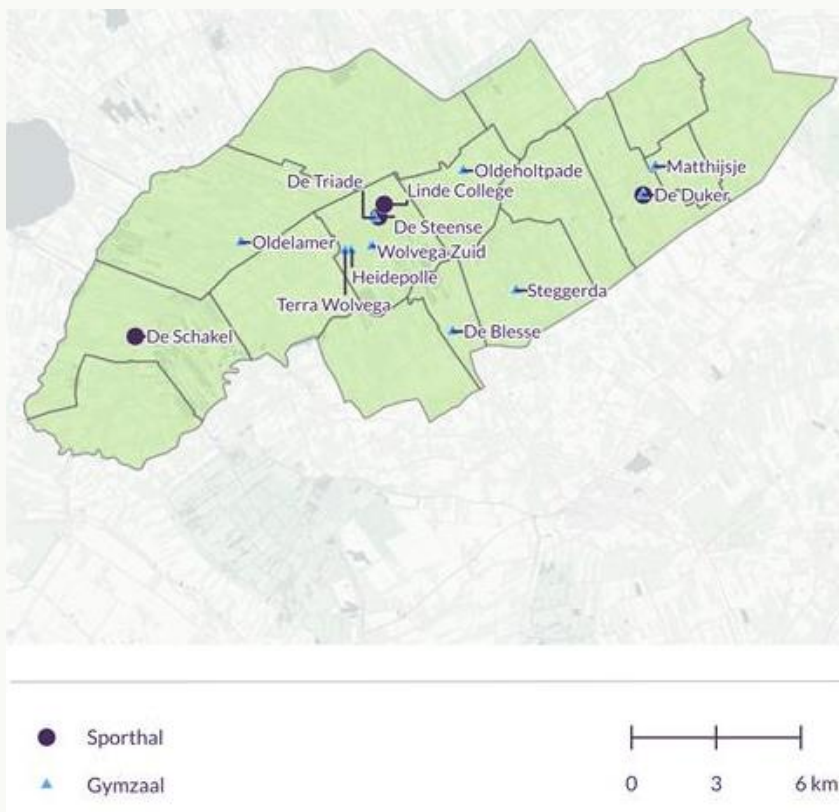
Ook de stichtingen Matthijsje en Comprix zijn onderwijsstichtingen die beschikken over een binnensportaccommodatie in Weststellingwerf. Stichting De Groote Veenpolder beheert de dorpsaccommodatie in Munnekeburen. Sporthal De Schakel is onderdeel van de dorpsaccommodatie.

Spreiding

Het aanbod concentreert zich grotendeels in Wolvega. Ruimtelijk gezien liggen de andere accommodaties goed verspreid over de gemeente ([figuur 3.1](#)). De plaats met de meeste inwoners zonder sporthal of gymzaal is Boijl (870 inwoners in 2024).

Figuur 3.1

Aanbod van binnensportaccommodaties in de gemeente Weststellingwerf in 2024

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2025. Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Benchmark

De vijf sporthallen en de tien gymzalen vertalen zich naar een aanbod van 4,8 sporthallen en 9,5 gymzalen per 25.000 inwoners. Dit aanbod is hoger dan de diverse referentiecijfers ([tabel 3.2](#)).

Het ontbreken van een sportzaal is opvallend. Maar dit wordt gecompenseerd door het hoge aantal sporthallen. Sporthallen hebben namelijk de afmetingen voor alle zaalsporten. Sport- en gymzalen kennen een beperktere functionaliteit voor het accommoderen van de meeste zaalsporten.

Tabel 3.2
Benchmark aantal sporthallen, sportzalen en gymzalen in de gemeente Weststellingwerf
(in aantallen per 25.000 inwoners)

	Sporthallen	Sportzalen	Gymzalen
Weststellingwerf	4,8	-	9,5
Referentiegemeenten	2,9	1,6	4,6
VSG-regio Fryslân	3,1	1,5	7,8
Nederland	2,2	1,0	6,5

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2025.

3.2 Zaal sport

Deelname

We schatten dat ongeveer 2.900 inwoners van Weststellingwerf een zaalsport beoefenen in 2024. Meer dan de helft van hen woont in Wolvega (51%) of Noordwolde (13%). Deze schatting baseren we op landelijke cijfers over het sportaccommodatiegebruik die we hebben gecorrigeerd naar de lokale sportdeelname.

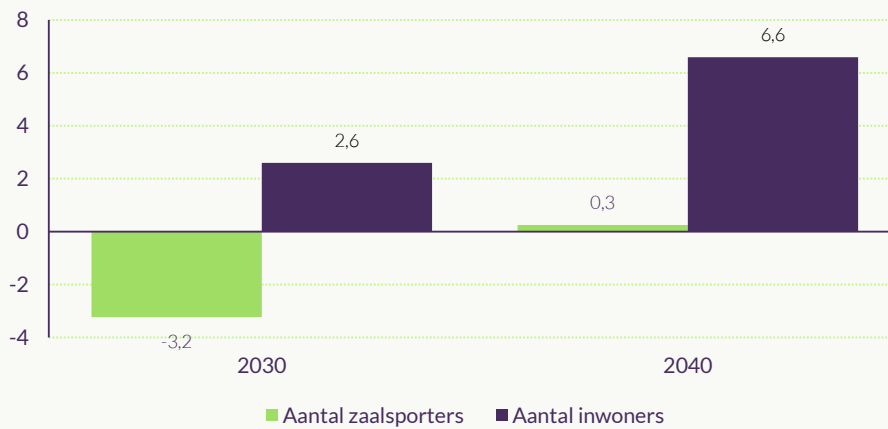
De verwachte bevolkingsgroei leidt bij een stabiele sportdeelname niet of nauwelijks tot een toename in het aantal zaalsporters in de gemeente. De bevolkingsgroei vindt voornamelijk plaats in de oudere leeftijdsklassen ([figuur 3.2](#)).

Landelijk neemt de deelname aan zaalsporten af. Ook in de gemeente Weststellingwerf staat van een aantal zaalsportbonden het ledenaantal onder druk. Het is daarmee aannemelijk dat de weergegeven ontwikkeling een overschatting is.

Figuur 3.2

Verwachte ontwikkeling van het aantal inwoners en geschatte ontwikkeling van het aantal zaalsporters woonachtig in gemeente Weststellingwerf

(in procenten t.o.v. 2024)

Bron: Gemeente Weststellingwerf, inwonersaantallen per leeftijdscategorie, 1 januari 2024; Planbureau Fryslân, prognose bevolking, 2022-2051; Vrijetijdsomnibus (VTO), 2022; GGD'en, CBS en RIVM, Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022. Bewerking: Mulier Instituut.

Behoefte

● Aantallen

We stellen op basis van draagvlakcijfers de behoefte aan ruimte voor de (georganiseerde) zaalsport vast op minimaal twee en maximaal vier sporthallen in 2024. De verwachte bevolkingsgroei heeft beperkte invloed op deze behoefte.

Draagvlakcijfers

De behoefte aan sporthallen voor de (georganiseerde) zaalsport berekenen we aan de hand van draagvlakcijfers. Bij een bepaalde bevolkingsomvang zijn (in theorie) voldoende (potentiële) zaalsporters aanwezig om een sporthal te vullen. Hierbij houden we rekening met de stedelijkheid (concentratie van menselijke activiteiten).

De draagvlakcijfers zijn gebaseerd op landelijk onderzoek (zie Schadenberg et al., 2020). Uit de toepassing van de draagvlakcijfers volgt een behoeftebandbreedte. De lokale context (o.a. sportdeelname, geografische opbouw, staat van het aanbod) kan worden gebruikt om de behoefte nader te specificeren.

Het huidige aanbod van vijf sporthallen in de gemeente is hoger dan de maximale behoefte ([tabel 3.3](#)).

Tabel 3.3

Aanbod-behoefteanalyse sporthallen voor de (georganiseerde) zalsport inwoners van de gemeente Weststellingwerf

(op basis van richtlijnen, in aantallen)

Jaar	Aanbod	Behoefte	
		Minimaal	Maximaal
2024	5	2,1	4,2
2030	5	2,2	4,3
2040	5	2,3	4,5

Bron: Gemeente Weststellingwerf, inwonersaantallen per leeftijdscategorie, 1 januari 2024; Planbureau Fryslân, prognose bevolking Fryslân 2022-2051.; Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2024; Schadenberg et al., 2020. Bewerking: Mulier Instituut, 2024.

Dat het aanbod is geconcentreerd in Wolvega (en Noordwolde) is in lijn met de spreiding van de behoefte. Alleen de omvang van Wolvega biedt voldoende draagvlak voor de aanwezigheid van een sporthal. In de andere dorpen is volgens de richtlijnen onvoldoende draagvlak voor een sporthal.

● **Afstanden**

Inwoners van Weststellingwerf moeten gemiddeld 2,3 kilometer afleggen tot de dichtstbijzijnde sporthal. Dit is vergelijkbaar met het gemiddelde in de VSG-regio Fryslân (2,2 kilometer).⁴ Inwoners van Nijeholtpade, Peperga en Steggerda moeten gemiddeld het verst reizen (meer dan zes kilometer).

Voor een deel van de inwoners ligt de dichtstbijzijnde sporthal niet in de eigen gemeente (6%). Sporthal Dalzicht in Oldemarkt (gemeente Steenwijkerland) is voor de inwoners van Blesdijke, De Blesse, Peperga en Steggerda dichterbij dan de sporthallen in Weststellingwerf.

Vier op de vijf inwoners van de gemeente Weststellingwerf wonen binnen drie kilometer van een sporthal (79%). Deze afstand wordt algemeen beschouwd als de afstand die men bereid is af te leggen voor sportbeoefening (Hoekman et al., 2013). In [bijlage 2](#) staan de gemiddelde afstanden en het percentage inwoners met een sporthal binnen drie kilometer per dorp.

Gebruik⁵

Het meeste gebruik van de sporthallen staat op naam van de korfbalverenigingen ([tabel 3.4](#)). Andere sporten die relatief veel in de sporthallen worden beoefend, zijn volleybal en voetbal. De gymzalen worden veel gebruikt door de gymnastiek- en turnverenigingen.

⁴ Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2024.

⁵ We hebben het gebruik berekend aan de hand van verhuuroverzichten van de gemeente. Hierin is alleen het structurele gebruik opgenomen. Bij sporthallen hebben we ook rekening gehouden met of de in zijn geheel of gedeeltelijk werd gebruikt.

Tabel 3.4**Grootste sportgebruikers binnensportaccommodaties gemeente Weststellingwerf in het seizoen 2023-2024**

Sportaccommodatie	#1	#2	#3
Sporthallen			
De Schakel	n.b.	n.b.	n.b.
De Duker	KC De Hoeve (korfbal)	KV Leonidas (korfbal)	SDO Volleybal (volleybal)
De Ni'je Steense	KV SIOS (korfbal)	KV SCO (korfbal)	SV De Griffioen (volleybal)
De Oolde Steense	KV SIOS (korfbal)	KV SCO (korfbal)	SV De Griffioen (volleybal)
Linde College	KV SIOS (korfbal)	KV SCO (korfbal)	n.v.t.
Gymzalen (n=8)^A	KGV Arena (gymnastiek en turnen)	CSV Kwiek (gymnastiek, turnen en hiphop)	Togido (gymnastiek en turnen)

Bron: Gemeente Weststellingwerf, planning seizoen 2023-2024. Bewerking: Mulier Instituut.

^A Dit betreffen alleen de grootste sportgebruikers van de gemeentelijke gymzalen.

● Doordeweeks

De sporthallen (excl. De Schakel) zijn doordeweeks tussen 16:00 en 23:00 uur gemiddeld meer dan de helft van de tijd bezet (55%, [figuur 3.3](#)). Dit zijn de uren waarin de accommodaties veelal beschikbaar zijn voor de sportverenigingen en -groepen. De uren tussen 18:00 en 22:00 uur zijn de sporthallen beter bezet. De sporthallen zijn dan gemiddeld 72 procent van de tijd bezet.

De bezetting van de sporthal van het Linde College blijft achter ten opzichte van de gemeentelijke sporthallen. De bezetting van de gemeentelijke gymzalen is lager dan die van de sporthallen.

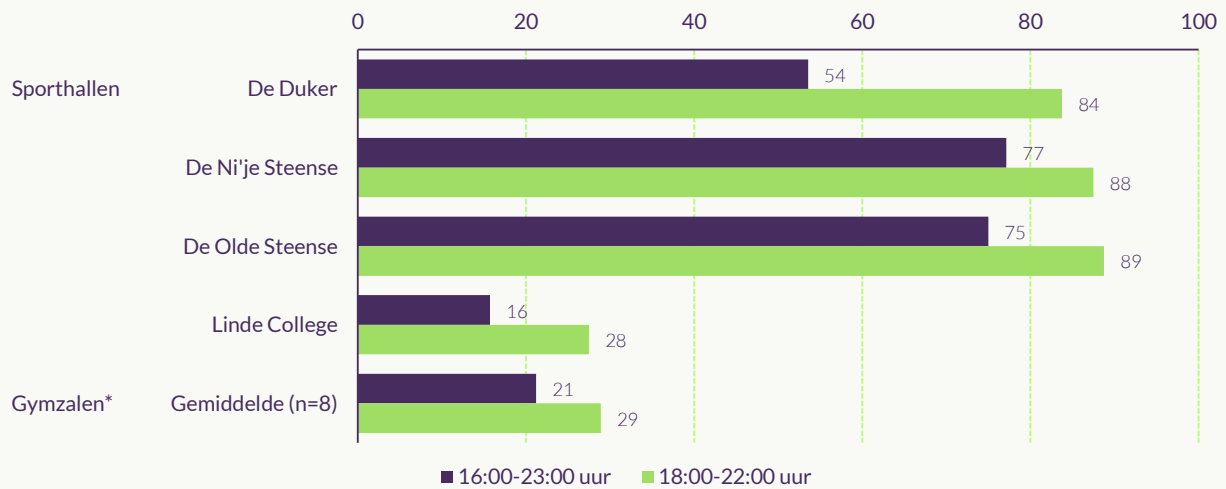
Op woensdag beginnen de trainingen van de verenigingen eerder. Hierdoor is de bezetting tussen 16:00 en 18:00 uur iets hoger dan de rest van de week. De bezetting op de andere doordeweekse dagen varieert niet veel (niet in figuur).

Sportverenigingen en -groepen maken doordeweeks overdag (08:00-16:00 uur) nauwelijks gebruik van de sporthallen en gymzalen. Gymnastiekvereniging Togido is de enige sportvereniging die structureel gebruik maakt van een gymzaal onder schooltijd. Op woensdagochtend biedt zij peutergym aan.

Figuur 3.3

Gemiddelde doordeweekse bezetting van de sporthallen en gymzalen in de gemeente Weststellingwerf in seizoen 2023-2024, naar tijdsblok

(in procenten)

Bron: Gemeente Weststellingwerf, planning seizoen binnensportaccommodaties; Stichting Simant, overzicht haluren. Bewerking: Mulier Instituut.

Alleen de bezetting van de gymzalen in gemeentelijke eigendom hebben we in de figuur meegenomen.

● **Weekend**

De gemeentelijke sporthallen worden in het weekend met name gebruikt in de maanden dat het zaalseizoen van korfbal plaatsvindt. In deze periode kennen de sporthallen op zaterdag een bezettingsgraad van ongeveer 50 procent en op zondag van ongeveer 20 procent (tussen 09:00 en 19:00 uur).

De bezetting op zaterdag is het hoogst hoog in De Oolde Steense (86%). De Ni'je Steense (40%) en De Duker (32%) zijn een stuk minder goed bezet.

De sporthal van het Linde College wordt in het weekend niet gebruikt. De gemeentelijke gymzalen worden niet of nauwelijks in het weekend gebruikt.

Ervaring

We hebben een vragenlijst naar alle sportverenigingen en -aanbieders gestuurd. Tijdens een verenigingsavond voor de zaalsport hebben we met de bestuurders focusgesprekken gevoerd. Ook hebben we met de exploitanten van de sporthallen (en gymzalen) gesprekken gevoerd.

● Vragenlijst

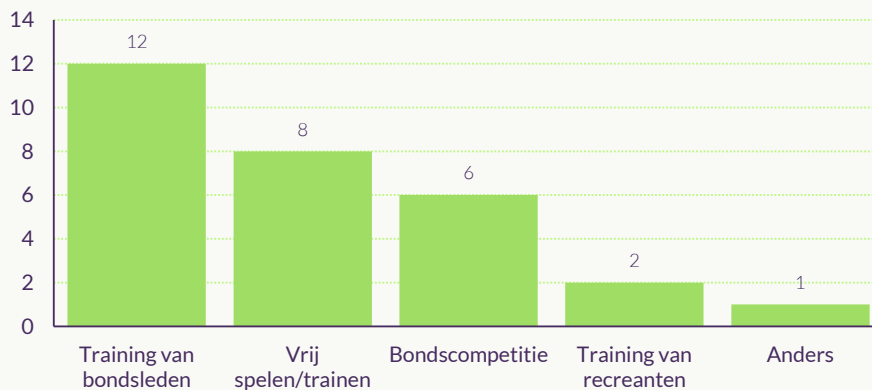
25 sportverenigingen en -aanbieders hebben de vragenlijst ingevuld, waarvan er 18 een zaalsport in een binnensportaccommodatie aanbieden. Zij tellen ongeveer 1.800 leden in 2024.⁶ Meer dan de helft van de respondenten zijn sportverenigingen met meer dan 100 leden (60%), waarvan een groot deel van de leden pupillen en junioren zijn. Bij acht op de tien respondenten is het ledenaantal de afgelopen jaren stabiel gebleven of afgenomen (82%).

De meeste sportverenigingen en -groepen bieden hun leden trainingen in de binnensportaccommodaties en/of de mogelijkheid tot vrij spelen aan (figuur 3.4).

Figuur 3.4

Gebruik van de binnensportaccommodaties door de sportverenigingen en -groepen in het seizoen 2024-2025

(in aantallen, n=18)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen en -aanbieders gemeente Weststellingwerf, 2024.

Acht op de tien gebruikers ervaren geen problemen met het organiseren van de activiteiten (83%). Drie gebruikers ervaren wel problemen in het huidige accommodatiegebruik. Daarnaast organiseert IJs- en Skeelerclub Lindenoord haar overdekte activiteiten volledig buiten de gemeente Weststellingwerf en vindt ook een deel van de trainingen van KGV Arena in een speciale turnaccommodatie buiten de gemeente plaats (zie kader).

⁶ We schatten eerder het aantal zaalsporters in de gemeente op 2.900. De sportverenigingen en -aanbieders die de vragenlijst hebben ingevuld, vertegenwoordigen naar schatting ongeveer twee derde van de zaalsporters (65%).

Knelpunten uitgelicht

KV Leonidas ziet De Duker als haar thuisbasis, maar maakt ook (onder andere) gebruik van de sporthallen in Vledder (gemeente Westerveld) en Oldeberkoop (gemeente Ooststellingwerf). Zij geeft aan onvoldoende uren in De Duker te hebben op de gewenste tijden om alles in de 'eigen' hal te kunnen inplannen.

Ook **KC De Hoeve** maakt gebruik van De Duker. Zij vindt dat door een gebrek aan uren doordeweeks de bondscompetitie te laat start (21:30 uur).

KV SCO geeft aan dat zij doordeweeks onvoldoende uren in De Steense beschikbaar heeft voor haar topsportactiviteiten. Leden trainen daardoor minder vaak, minder lang of met meer leden tegelijk dan gewenst, en trainingen beginnen eerder en eindigen later dan leden willen. Maar de vereniging geeft aan ook onvoldoende kader en financiële mogelijkheden te hebben om de activiteiten uit te breiden.

IJs- en Skeelerclub Lindenoord traint in het overdekte inlineskatecentrum in Heerenveen. Dit is de enige sportaccommodatie in zijn soort. Maar de vereniging wil graag overdekt trainen in de gemeente Weststellingwerf. In de accommodaties in de gemeente – met een benodigde houten vloer – zijn onvoldoende uren beschikbaar volgens de vereniging.

KGV Arena traint enkele keren per jaar in het Epke Zonderland Turncentrum in Heerenveen. De accommodatie biedt de vereniging de kans om op een hoger niveau te trainen. In de gemeente Weststellingwerf is geen turnhal aanwezig. Dit is wel de wens van de vereniging.

Een deel van de sportverenigingen en -groepen wil meer uren afnemen in de toekomst (53%), in een sportzaal (3) en/of sporthal (5). Dit zijn logischerwijs de gebruikers die in het seizoen 2024-2025 uren tekortkomen, maar ook een aantal gebruikers wil groeien of meer inzetten op talentontwikkeling ([tabel 3.5](#)).

De meeste sportverenigingen en -groepen geven aan de extra uren op doordeweekse avonden nodig te hebben (7).

Tabel 3.5

Aangegeven reden(en) waarom sportverenigingen en -groepen in de toekomst extra uren nodig hebben in de binnensportaccommodaties

(in aantallen, n=9)

Reden	Aantal
Om meer trainingen/wedstrijden aan te bieden voor de huidige leden	3
Om nieuwe leden te kunnen accommoderen (groei)	3
Voor talentontwikkeling, sporten op hoger niveau	3
Anders	3
Om ons sportaanbod in de gemeente (meer) te clusteren	1

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen en -aanbieders gemeente Weststellingwerf, 2024.

Om binnensportaccommodaties efficiënter te benutten, wordt vaak gekeken naar de mogelijkheden om de trainingen te laten plaatsvinden in 'te kleine' accommodaties en de activiteiten te spreiden over meerdere accommodaties. Met te kleine accommodaties worden accommodaties bedoeld die niet aan de afmetingseisen van de sport(bond) voldoen.

Zeven sportverenigingen geven aan dat zij al gebruikmaken van een 'te kleine' accommodatie. Vier anderen geven aan hier wel open voor te staan, maar het niet wenselijk te vinden, omdat de kans op blessures groter is of omdat het een negatief effect heeft op het verenigingsgevoel. De overige sportverenigingen willen niet afwijken van de afmetingseisen (vanuit de bond), ook niet voor trainingen.

Vier sportverenigingen zijn actief op meerdere locaties. Van de andere vindt een deel dat wel mogelijk, maar niet wenselijk, omdat ze dan extra materiaal moeten aanschaffen of omdat er dan geen sprake meer is van een thuisbasis. De rest vindt het niet mogelijk, omdat de leden dat niet willen en dan hun lidmaatschap opzeggen.

● **Verenigingsavond**

We hebben een focusgroepgesprek gevoerd met zes sportverenigingen die in de binnensportaccommodaties actief zijn. Het gebruik van de accommodaties en de ervaren knelpunten hierbij stonden centraal. We hebben het gesprek benaderd vanuit de gedachte dat om sportaccommodaties goed te benutten aandacht nodig is voor de combinatie van hardware, orgware en software. Hiermee hebben we geprobeerd de verenigingen verder te laten kijken dan het eigen belang.

Hardware, orgware en software

Om sportaccommodaties goed te benutten is er aandacht nodig voor de combinatie van hardware, orgware en software. Met andere woorden, de accommodatie (hardware), de organisaties die daar actief zijn (orgware) en de activiteiten die daar worden aangeboden (software).

In het focusgroepgesprek kwam sterk het verschil in mogelijkheden voor de verenigingen naar voren met de uren die zij nu (kunnen) afnemen in de binnensportaccommodaties. Er zijn verenigingen die de mogelijkheid hebben om topsport en talentbegeleiding aan te bieden, en met de eigen uren te schuiven zodat de topteams ruime trainingstijden hebben. Maar andere verenigingen kunnen hun leden juist alleen beperkte speeltijd bieden met de huidige uren.

Deze verschillen zijn door de jaren heen versterkt. Verenigingen nemen elk seizoen evenveel uren af bij de accommodaties. De trainingsavonden en -uren zijn ongewijzigd. Verenigingen zijn terughoudend om bij een ledenafname minder uren af te nemen dan in voorgaande jaren. Ze betwijfelen of ze dan bij een ledentoeename weer extra uren kunnen afnemen. Maar hiermee belemmeren ze de (eventuele) groei van andere verenigingen.

De verenigingen beseffen dat de binnensportaccommodaties suboptimaal worden benut door de huidige roosters aan te houden. En dat het vanuit het oogpunt van efficiënte benutting van de accommodatie wenselijk is dat verenigingen ook op minder handige tijden of dagen trainingen geven, zoals op zondag. Zij staan dan ook welwillend tegenover een gezamenlijk proces om de mogelijkheden te verkennen om tot een beter rooster te komen, onder coördinatie van de gemeente.

In het verlengde hiervan staan de verenigingen (zeer) positief tegenover een jaarlijks gebruikersoverleg. Enerzijds om het gebruik van de sporthallen en mogelijkheden tot incidenteel afwijken van het rooster gedurende het seizoen (bv. voor een turnwedstrijd) te bespreken.

En anderzijds om een gezamenlijke gesprekspartner voor de gemeente te zijn. Verenigingen zien namelijk graag dat zij meer worden betrokken in het proces van onderhoud en renovatie, zodat de hardware (beter) aansluit op de wensen en eisen van de gebruiker (bv. de opslagmogelijkheden bij de accommodaties).

● Interviews

○ Gemeente Weststellingwerf – afdeling verhuur sportaccommodaties

De gemeente ziet dat de sporthallen in de avonduren – gedurende het korfbalzaalseizoen – druk bezet zijn. Zo kan zij niet alle aanvragen voor de sporthallen in Wolvega toekennen. In veel gymzalen is juist ruimte voor extra gebruik.

De gemeente stuurt ieder jaar aanvraagformulieren naar de sportverenigingen voor het gebruik in het komende seizoen. Dit ontvangt ze retour met daarop de gewenste locatie, dagen en uren. Wanneer verenigingen een aanvraag voor dezelfde tijden en locaties hebben ingediend, neemt de gemeente een-op-een contact op met de aanvragers: er vindt geen gezamenlijk overleg plaats. Het gebeurt nauwelijks dat verenigingen vervolgens op minder handige tijden uren afnemen. Zij nemen dan genoegen met minder uren.

Het proces van de gemeente is er niet op gericht om gebruikers die misschien beter op hun plek zouden zijn in een gymzaal dwingend te sturen. Zij geeft aan dat een efficiënter rooster mogelijk is, maar dat men hiervoor ook afhankelijk is van de medewerking van de verenigingen én van de sportbonden.

Verenigingen in Wolvega maken liever gebruik van De Oolde Steense dan van de Ni'je Steense. Dit heeft te maken met de houten vloer van De Oolde Steense. In overleg met de verenigingen heeft de gemeente wel afspraken gemaakt over het gebruik van de twee sporthallen.

○ Stichting Simant

KV SIOS is de enige vereniging die in het schooljaar 2023/'24 structureel gebruik maakt van de sporthal (Linde College) van de stichting. De stichting staat open voor meer gebruik van de sporthal op doordeweekse avonden en in het weekend. Maar zij heeft de afgelopen jaren geen substantiële aanvragen ontvangen.

3.3 Bewegingsonderwijs

Algemeen

Weststellingwerf telt twintig locaties voor (speciaal) basisonderwijs en twee locaties voor voortgezet onderwijs in het schooljaar 2024-2025. De basisscholen liggen verspreid over de gemeente. Beide scholen voor voortgezet onderwijs zijn gevestigd in Wolvega.

De gemeente heeft een taakstelling om te voorzien in gymnastieklokalen, zodat de scholen het verplichte aantal lessen bewegingsonderwijs voor hun leerlingen kunnen verzorgen. De gemeente kan ervoor kiezen om de huur van niet-gemeentelijke gymnastieklokalen te vergoeden aan schoolbesturen.

Het aantal lessen bewegingsonderwijs waarvoor de gemeente een taakstelling heeft, wordt uitgedrukt in klokuren (60 minuten). Scholen kunnen ervoor kiezen meer bewegingsonderwijs te zorgen. Deze uren nemen we in deze paragraaf niet mee.

Gymnastieklokaal

Een gymnastieklokaal is minstens 252 vierkante meter en de hoogte is minstens 5 meter. Dit kan een gymzaal van (minimaal) 21 bij 12 meter zijn, of een af te scheiden zaaldeel in een sporthal of sportzaal.

Situatie per dorp

We behandelen hieronder de situatie per dorp waar een of meerdere scholen zijn gevestigd. We nemen de huidige situatie (inroostering) als uitgangssituatie en kijken daarbij naar de uitwijkmogelijkheden voor de scholen. Als maximale afstand houden we 1.000 meter aan voor de scholen in het primair onderwijs en 2.000 meter voor scholen in het voortgezet onderwijs.⁷

● Boijl

De Oosterbrink maakt gebruik van de gemeentelijke gymzaal De Duker in Noordwolde voor het bewegingsonderwijs in het schooljaar 2024-2025. De leerlingen worden met de bus vervoerd. De afstand bedraagt ruim vijf kilometer. Er is geen gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school.

De Duker biedt ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de school, nu en in de toekomst ([tabel 3.8](#)).

⁷ Volgens de gemeentelijke verordening mag er voor de scholen met weinig klokuren in het primair onderwijs een grotere afstand worden aangehouden. Maar dit leidt tot onwenselijke situatie waarbij veel onderwijstijd verloren gaat.

● De Blesse

De leerlingen van de Dorpsschool in Blesse gymmen in de gemeentelijke gymzaal in het dorp in het schooljaar 2024-2025. Dit is het enige gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school.

Ook de leerlingen van Fredericus (uit Steggerda) gymmen in de gymzaal. De capaciteit van de gymzaal is ruim voldoende voor de klokuren bewegingsonderwijs van beide scholen, nu en in de toekomst ([tabel 3.6](#)).

Tabel 3.6
Aanbod-behoefteanalyse gymzaal De Blesse (G)
(in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
Dorpsschool De Blesse	3,00	3,00	3,00	-	-	-
Fredericus	3,00	3,00	4,50	-	-	-
Totaal	6,00	6,00	7,50	+20,00	+20,00	+18,50

● De Hoeve

De Klaeter maakt gebruik van de gemeentelijke gymzaal De Duker in Noordwolde voor het bewegingsonderwijs in het schooljaar 2024-2025. Leerlingen worden met de bus vervoerd. De afstand bedraagt ongeveer vijf kilometer. Er is geen gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school.

De Duker biedt ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de school, nu en in de toekomst ([tabel 3.8](#)).

● Munnekeburen

De Aventurijn maakt gebruik van sporthal De Schakel voor het bewegingsonderwijs in schooljaar 2024-2025. De Schakel is de enige binnensportaccommodatie binnen 1.000 meter van de school.

De sporthal biedt ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de school, nu en in de toekomst ([tabel 3.7](#)).

Tabel 3.7
Aanbod-behoefteanalyse sporthal De Schakel
 (in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
De Aventurijn	4,50	4,50	6,00	-	-	-
Totaal	4,50	4,50	6,00	+21,50	+21,50	+20,00

● **Nijeholtpade**

't Holtpad maakt gebruik van de gemeentelijke gymzaal in Oldeholtpade in het schooljaar 2024-2025. Leerlingen worden met de bus vervoerd. De afstand bedraagt ongeveer drie kilometer. Er is geen gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school.

De gymzaal in Oldeholtpade biedt ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de school, nu en in de toekomst ([tabel 3.9](#)[tabel 3.8](#)).

● **Noordwolde**

De Velden en de Vensterschool maken gebruik van de gemeentelijke gymzaal De Duker voor het bewegingsonderwijs in het schooljaar 2024-2025.

De leerlingen van De Velden worden met de bus vervoerd. De afstand bedraagt ongeveer twee kilometer. Er is geen gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school. De afstand tussen de Vensterschool en De Duker bedraagt 750 meter. Er zijn ook andere (gemeentelijke) binnensportaccommodaties binnen 1.000 meter van de school.

Ook de leerlingen van De Oosterbrink (uit Boijl) en De Klaeter (uit de Hoeve) gymmen in gymzaal De Duker. De gymzaal biedt ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de vier scholen, nu en in de toekomst ([tabel 3.8](#)).

Tabel 3.8
Aanbod-behoefteanalyse gymzaal De Duker (G)
 (in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
De Velden	3,00	3,00	3,00	-	-	-
De Vensterschool	6,00	6,00	6,00	-	-	-
De Oosterbrink	3,00	3,00	3,00	-	-	-
De Klaeter	3,00	3,00	3,00	-	-	-
Totaal	15,00	15,00	15,00	+11,00	+11,00	+11,00

Uitwijkmogelijkheden

De Vensterschool Sporthal De Duker (G), gymzaal Matthijsje

De gemeentelijke sporthal De Duker wordt niet ingezet voor het bewegingsonderwijs in het schooljaar 2024-2025. Binnen 1.000 meter van de sporthal ligt alleen De Vensterschool.

● **Oldeholtpade**

De Striepe maakt gebruik van de nabijgelegen gemeentelijke gymzaal in het dorp voor het bewegingsonderwijs in het schooljaar 2024-2025. Er is geen andere gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school.

Ook de leerlingen van 't Holtpad (uit Nijeholtpade) gymmen in de gymzaal. De gymzaal biedt ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van beide scholen, nu en in de toekomst ([tabel 3.9](#)).

Tabel 3.9
Aanbod-behoefteanalyse gymzaal Oldeholtpade (G)
 (in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
De Striepe	4,50	6,00	4,50	-	-	-
't Holtpad	3,00	3,00	3,00	-	-	-
Totaal	7,50	9,00	7,50	+18,50	+17,00	+18,50

● Oldelamer

De Lamer maakt gebruik van de nabijgelegen gemeentelijke gymzaal in het dorp in het schooljaar 2024-2025. Er is geen ander gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school. De gymzaal biedt ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de school, nu en in de toekomst ([tabel 3.10](#)).

Tabel 3.10
Aanbod-behoefteanalyse gymzaal Oldelamer (G)
(in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
De Lamer	1,50	1,50	1,50	-	-	-
Totaal	1,50	1,50	1,50	+24,50	+24,50	+24,50

● Oosterstreek

Matthijsje beschikt over een eigen gymzaal. De gymzaal biedt ruim voldoende capaciteit voor de eigen klokuren bewegingsonderwijs, nu en in de toekomst ([tabel 3.11](#)). Er is geen ander gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school.

Tabel 3.11
Aanbod-behoefteanalyse gymzaal Matthijsje
(in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
Matthijsje	3,00	3,00	3,00	-	-	-
Totaal	3,00	3,00	3,00	+23,00	+23,00	+23,00

● Steggerda

Het bewegingsonderwijs van Fredericus vindt plaats in de gemeentelijke gymzaal in De Blesse. De afstand bedraagt ongeveer twee kilometer. De leerlingen worden met de bus vervoerd. Er is geen gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school.

De gymzaal in De Blesse biedt ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de school, nu en in de toekomst ([tabel 3.6](#)).

De gymzaal in Steggerda wordt niet ingezet voor het bewegingsonderwijs in het schooljaar 2024-2025. Voor alle scholen in de gemeente is de afstand tot de gymzaal groter dan 1.000 meter.

● **Wolvega**

○ **De Triade**

De Triade beschikt over een eigen gymzaal. De gymzaal biedt ruim voldoende capaciteit voor de eigen klokuren bewegingsonderwijs, nu en in de toekomst (tabel 3.12). Er is geen ander gymnastieklokaal binnen 1.000 meter van de school.

Tabel 3.12
Aanbod-behoefteanalyse gymzaal De Triade
(in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
De Triade	3,00	3,00	3,00	-	-	-
Totaal	3,00	3,00	3,00	+23,00	+23,00	+23,00

○ **Heidepolle**

Het bewegingsonderwijs van de Heidepolle vindt plaats in de nabijgelegen gemeentelijke gymzaal. Ook het nabijgelegen De Wegwijzer maakt gebruik van deze gymzaal in het schooljaar 2024-2025. De gymzaal biedt ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van beide scholen, nu en in de toekomst (tabel 3.13).

De afstand tot de gymzaal van Terra Wolvega is voor beide scholen minder dan 1.000 meter. Voor Heidepolle is ook gymzaal Wolvega Zuid binnen 1.000 meter bereikbaar, en voor De Wegwijzer gymzaal De Triade.

Tabel 3.13
Aanbod-behoefteanalyse gymzaal Heidepolle (G)
(in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
Heidepolle	6,00	6,00	6,00	-	-	-
De Wegwijzer	3,00	3,00	3,00	-	-	-
Totaal	9,00	9,00	9,00	+17,00	+17,00	+17,00

Uitwijkmogelijkheden

Heidepolle	Gymzaal Terra Wolvega, gymzaal Wolvega Zuid
De Wegwijzer	Gymzaal Terra Wolvega, gymzaal De Triade

○ Linde College

Het Linde College beschikt over een eigen sporthal. De sporthal biedt ruim voldoende capaciteit voor de eigen klokuren bewegingsonderwijs van de school, nu en in de toekomst ([tabel 3.14](#)).

Het Linde College maakt ook gebruik van de gemeentelijke sporthallen van De Steense in het schooljaar 2024-2025. De afstand tot De Steense is minder dan 2.000 meter. Dit medegebruik is niet nodig voor het bewegingsonderwijs waarvoor de gemeente een huisvestingsplicht heeft. Binnen 2.000 meter van de school ligt ook de gymzaal van De Triade.

Tabel 3.14
Aanbod-behoefteanalyse sporthal Linde College
(in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
Linde College	82,00	75,50	68,00	-	-	-
Totaal	82,00	75,50	68,00	+20,00	+26,50	+34,00

Uitwijkmogelijkheden

Linde College Sporthallen De Steense (G), gymzaal De Triade

○ Terra Wolvega

Het bewegingsonderwijs van Terra Wolvega vindt plaats in de nabijgelegen gemeentelijke gymzaal. De gymzaal biedt voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de school, nu en in de toekomst ([tabel 3.15](#)).

Terra Wolvega kan ook gebruikmaken van (gemeentelijke) gymzalen Heidepolle, Wolvega Zuid en De Triade. De afstand tot deze gymzalen is minder dan 2.000 meter.

Tabel 3.15**Aanbod-behoefteanalyse gymzaal Terra Wolvega**

(in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
Terra Wolvega	32,50	32,50	29,50	-	-	-
Totaal	32,50	32,50	29,50	+1,50	+1,50	+4,50

Uitwijkmogelijkheden

Terra Wolvega Gymzaal Heidepolle (G), gymzaal Wolvega Zuid, gymzaal De Triade

o Wolvega Zuid

Het bewegingsonderwijs van Wolvega Zuid vindt plaats in de nabijgelegen gemeentelijke gymzaal. De gymzaal is ook de gymlocatie voor De Adelaar, Dorpsschool Wolvega en Scholtens in het schooljaar 2024-2025. Nu en in de toekomst is er voldoende capaciteit in de gymzaal voor de klokuren bewegingsonderwijs van de vier scholen ([tabel 3.16](#)).

Voor de scholen liggen binnen 1.000 meter van het schoolgebouw ook andere (gemeentelijke) binnensportaccommodaties waar zij gebruik van kunnen maken.

Tabel 3.16**Aanbod-behoefteanalyse gymzaal Wolvega Zuid (G)**

(in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
Wolvega Zuid	4,50	4,50	4,50	-	-	-
De Adelaar ^A	1,50	1,50	1,50	-	-	-
Dorpsschool Wolvega	4,50	4,50	3,00	-	-	-
Scholtens	6,00	6,00	6,00	-	-	-
Totaal	16,50	16,50	15,00	+9,50	+9,50	+11,00

Uitwijkmogelijkheden

De Adelaar Sporthallen De Steense (G), gymzaal De Triade
Dorpsschool Wolvega Gymzaal De Triade
Wolvega Zuid Gymzaal Heidepolle (G)
Scholtens Gymzaal Heidepolle (G), gymzaal Terra Wolvega

^A De Adelaar maakt ook gebruik van de sporthallen De Steense in het schooljaar 2024-2025.

O De Steense

De gemeentelijke sporthallen in De Steense worden gebruikt voor het bewegingsonderwijs van De Adelaar, Sint Franciscus en Tuindorp in het schooljaar 2024-2025. De sporthallen bieden ruim voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de scholen, nu en in de toekomst ([tabel 3.17](#)).

Ook het Linde College maakt gebruik van de sporthallen in het schooljaar 2024-2025. Zij heeft in theorie voldoende capaciteit tot haar beschikking in de eigen sporthal.

De afstand van De Adelaar tot de gymzaal van Wolvega Zuid is minder dan 1.000 meter. Dit geldt ook voor de afstand van Sint Franciscus en Tuindorp tot de gymzaal van De Triade.

Tabel 3.17
Aanbod-behoefteanalyse sporthallen De Steense (G)
(in klokuren)

School	Behoefte			Restcapaciteit		
	2024-2025	2029-2030	2039-2040	2024-2025	2029-2030	2039-2040
De Adelaar ^A	1,50	1,50	1,50	-	-	-
Sint Franciscus	10,50	10,50	10,50	-	-	-
Tuindorp	9,00	10,50	10,50	-	-	-
Linde College ^B	-	-	-	-	-	-
Totaal	21,00	22,50	22,50	+57,00	+55,50	+55,50

Uitwijkmogelijkheden

De Adelaar	Gymzaal Wolvega Zuid (G)
Sint Franciscus	Gymzaal De Triade
Tuindorp	Gymzaal De Triade
Linde College	Sporthal Linde College, gymzaal De Triade

^A De Adelaar maakt ook gebruik van de gymzaal Wolvega Zuid in het schooljaar 2024-2025.

^B Het Linde College maakt ook gebruik van haar eigen sporthal in het schooljaar 2024-2025. De eigen sporthal biedt voldoende capaciteit voor de klokuren bewegingsonderwijs van de school, nu en in de toekomst.

Ervaringen

We hebben een vragenlijst gestuurd naar de leiders van de scholen voor (speciaal) basisonderwijs en voortgezet onderwijs in de gemeente Weststellingwerf. Ook hebben we gesprekken met de schoolbestuurders gevoerd.

● Vragenlijst

Leiders van zestien scholen voor (speciaal) basisonderwijs en twee scholen voor voortgezet onderwijs hebben de vragenlijst ingevuld. De respons is hiermee 77 procent.

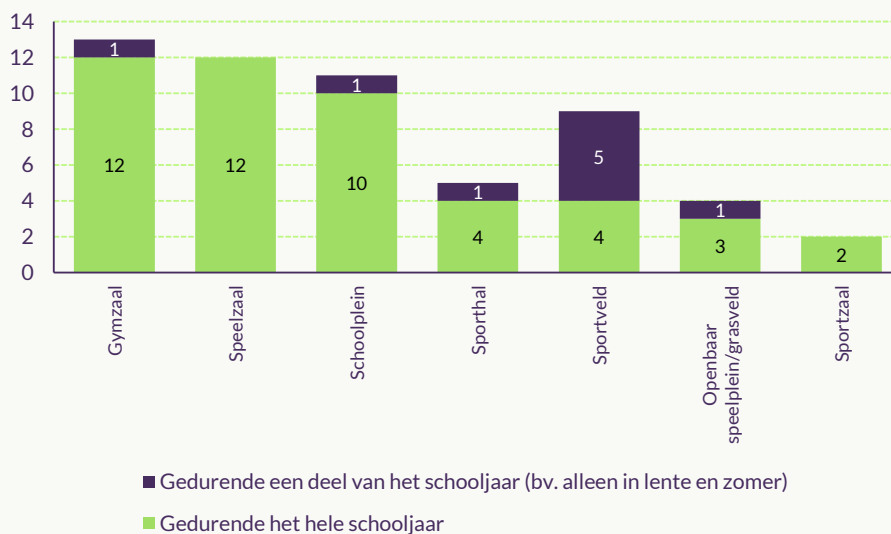
Alle schoolleiders geven aan dat het aantal lessen bewegingsonderwijs op het rooster voldoet aan de wettelijke eisen. De scholen maken vooral gebruik van gymzalen voor het bewegingsonderwijs ([figuur 3.5](#)). De basisscholen maken daarnaast gebruik van de eigen (in pandige) speelzaal voor het bewegingsonderwijs van groep 1 en 2. Opvallend is dat veel scholen het hele schooljaar structureel gebruikmaken van het schoolplein.

De leiders van de vijftien scholen waarvan het bewegingsonderwijs (deels) in de buitenlucht plaatsvindt, zijn hier (zeer) positief over. Slechts één schoolleider ziet liever dat de buitengymlessen in de toekomst binnen plaatsvindt. De helft van de schoolleiders staat positief tegenover meer gymlessen in de buitenlucht (47%).

Figuur 3.5

Structureel accommodatiegebruik scholen voor het bewegingsonderwijs in het schooljaar 2024-2025

(in aantallen, n=18, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, bevraging schoolleiders gemeente Weststellingwerf, 2024.

Elf van de achttien schoolleiders ervaren geen knelpunten in het accommodatiegebruik voor het bewegingsonderwijs (61%, [tabel 3.18](#)).

Tabel 3.18

Door schoolleiders ervaren accommodatieknelpunten voor de lessen bewegingsonderwijs in het schooljaar 2024-2025

(in aantallen, n=18, meerdere antwoorden mogelijk)

Knelpunt	Aantal
Geen	11
Gymnastieklokaal is te klein	3
Gymnastieklokaal is te ver weg	3
Slecht, verouderd of verkeerd sport- en spelmateriaal aanwezig	3

Bron: Mulier Instituut, bevraging schoolleiders gemeente Weststellingwerf, 2024.

Knelpunten die de schoolleiders noemen, zijn dat de accommodaties te klein zijn of te ver weg liggen en dat het aanwezige materiaal niet deugt (zie kader).

Ervaren knelpunten uitgelicht

In de gemeentelijke verordening staat dat een gymnastieklokaal minimaal 252 vierkante meter moet zijn. De Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) adviseert een grotere maatvoering. De gemeente Weststellingwerf weet welke schoolleiders hebben aangegeven dat het gymnastieklokaal te klein is en gaat met hen in gesprek.

De gemeente Weststellingwerf regelt voor meerdere scholen leerlingenvervoer voor het bewegingsonderwijs. Ook voor de leerlingen van de drie scholen waarvan de leiders aangeven dat de afstand tot de gymlocatie te groot is. Zij geven aan dat door het reizen, ondanks het busvervoer, veel onderwijstijd verloren gaat.

Op een kwart van de scholen staat naast het reguliere bewegingsonderwijs structureel extra sportaanbod op het rooster (24%). Leerlingen krijgen extra gymlessen, kunnen kiezen voor het keuze-examenvak LO2 of BSM, of kunnen zich aanmelden voor de sportklas.

De scholen met extra aanbod laten dit veelal plaatsvinden in dezelfde typen accommodaties als het bewegingsonderwijs. De schoolleiders ervaren geen accommodatieknelpunten voor dit (extra) gebruik.

Eén schoolleider wil in de toekomst extra structureel sportaanbod aan gaan bieden. Een ander wil het extra aanbod uitbreiden. Hiervoor zijn geen extra accommodaties nodig.

● **Gesprekken met schoolbestuurders**

De schoolbestuurders vragen aandacht voor de afstand die leerlingen moeten afleggen en de gevaarlijke situaties die dit soms kan opleveren. Veel onderwijstijd gaat verloren, ook als er leerlingenvervoer is geregeld. Daarnaast zijn er onveilige verkeerssituaties op de routes van de scholen naar de gymlocaties.

In hoeverre men een visie heeft op het toekomstige bewegingsonderwijs, verschilt. Een deel van de schoolbestuurders is tevreden met de klassieke gymzalen. Anderen zien graag aanpassingen, zodat het aanbod beter aansluit op nieuwe beweegvormen of de belevingswereld van kinderen.

De bestuurders van scholen met een eigen binnensportaccommodatie staan positief tegenover (meer) gebruik door externe partijen zoals sportverenigingen. Het huidige gebruik door externen is nog beperkt.

Buitensportaccommodaties

In dit hoofdstuk behandelen we het aanbod aan banen en velden op de sportparken en de behoefte van de verenigingen.

4.1 Aanbod

Weststellingwerf telt dertien sportparken waar velden en/of banen voor korfbal, padel, tennis en voetbal liggen ([tabel 4.1](#)). De sportparken liggen verspreid over tien plaatsen ([figuur 4.1](#)). De plaats met de meeste inwoners zonder sportpark is Nijeholtpade (530 inwoners in 2024).

De gemeente Weststellingwerf is eigenaar van de grond van de sportparken. De opstallen, zoals kleedkamers en kantines, en de velden en banen zijn in eigendom van de verenigingen. De verenigingen zijn daarmee verantwoordelijk voor al het onderhoud aan de sportparken.

Tabel 4.1
Sportparken in de gemeente Weststellingwerf

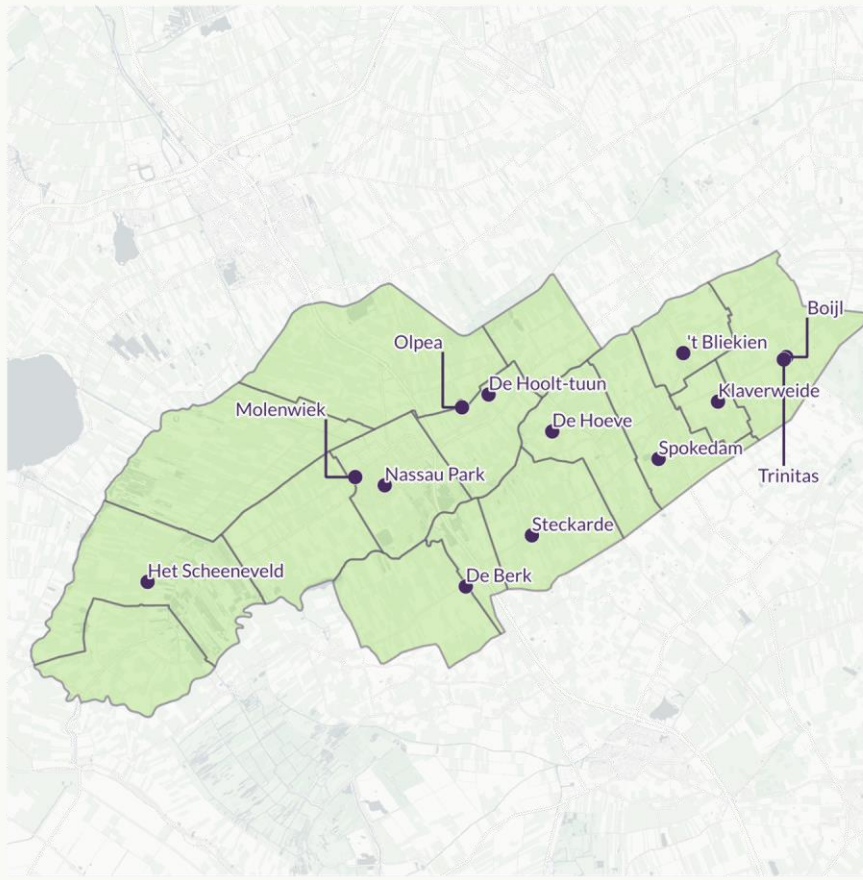
Plaats	Sportpark	Sportaanbod
De Blesse	De Berk	Voetbal
Boijl	Boijl	Tennis
	Trinitas	Voetbal
De Hoeve	De Hoeve	Korfbal
Munnekeburen	Het Scheeneveld	Voetbal
Noordwolde	Spokedam	Korfbal, padel, tennis en voetbal
Oldeholtpade	De Hoolt-tuun	Korfbal, tennis
	Olpea	Voetbal
Oosterstreek	Klaverweide	Voetbal
Steggerda	Steckarde	Korfbal, tennis
Wolvega	Molenwiek	Korfbal, voetbal
	Nassau Park	Tennis
Zandhuizen	't Bliekien	Voetbal

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2025.

We zien geen opmerkelijkheden in de sporten die de gemeente op haar sportparken mogelijk maakt. Ook missen we geen voorzieningen voor sporten die op basis van deelnamecijfers wel verwacht mogen worden in de gemeente.

Figuur 4.1

Aanbod van sportparken in de gemeente Weststellingwerf in 2024

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2025.

4.2 Korfbal

Verenigingen

Weststellingwerf telt vijf korfbalverenigingen: KC De Hoeve, KV Leonidas, KV SCO, KV Forward en KV SIOS. De verenigingen hebben de oudere jeugdteams in een samenwerkingsverband ondergebracht (Weststellingwerf Korfbalt Samen; WKS). Zij spelen verspreid over de korfbalvelden op de sportparken in de gemeente.

Ook bij de senioren werken er verenigingen samen: de senioren van KV Leonidas en KV SIOS spelen in gezamenlijke teams. Zij spelen op sportpark Molenwiek in Wolvega. KV Leonidas heeft ook één gezamenlijk seniorenteam met KC De Hoeve. Zij spelen hun wedstrijden in De Hoeve.

Behoeft

De korfbalverenigingen tellen in totaal bijna 800 leden, verspreid over 42 teams die in het seizoen 2024/'25 in de voorjaarscompetitie op zaterdag van het Koninklijk Nederlands Korfbalverbond (KNKV) staan ingeschreven. Er zijn geen teams actief in een zondagcompetitie. Het gezamenlijke team van KV Leonidas en KC De Hoeve en één van de seniorenteam van KV SCO zijn actief in een midweekse competitie.

Op alle sportparken is het aantal velden in lijn met de behoefte op basis van richtlijnen in het seizoen 2024/'25 ([tabel 4.2](#)). De behoefte van de verenigingen baseren we op de richtlijn van het KNKV. Deze gaat uit van standaard verenigingsactiviteiten van de bij de bond ingeschreven teams. De richtlijn houdt geen rekening met eventueel mede- of nevengebruik van de velden.

Tabel 4.2

Vraag-aanbodanalyse outdoor wedstrijd velden korfbalverenigingen gemeente Weststellingwerf in het seizoen 2024/'25

(in aantallen, behoefte op zaterdag)

Plaats	Sportpark	Vereniging	Aanbod		Behoefte
			Kunstgras	Natuurgras	
De Hoeve	De Hoeve	KC De Hoeve	1	-	^A 1 (0,8)
Noordwolde	Spokedam	KV Leonidas	1	-	^B 1 (0,3)
Oldeholtgade	De Hoolt-tuun	KV SCO	2	-	^C 2 (1,9)
Steggerda	Steckarde	KV Forward	-	1	1 (0,1)
Wolvega	Molenwiek	KV SIOS	2	-	^D ^E 2 (1,2)

Bron: KNKV, 2024. Bewerking: Mulier Instituut

^A Inclusief de veldbehoefte van de teams van WKS die in De Hoeve spelen.

^B Inclusief de veldbehoefte van de teams van WKS die in Noordwolde spelen.

^C Inclusief de veldbehoefte van de teams van WKS die in Oldeholtgade spelen.

^D Inclusief de veldbehoefte van de teams van WKS die in Wolvega spelen.

^E Inclusief de veldbehoefte van de gezamenlijke seniorenteam van KV Leonidas en KV SIOS die op het sportpark in Wolvega spelen.

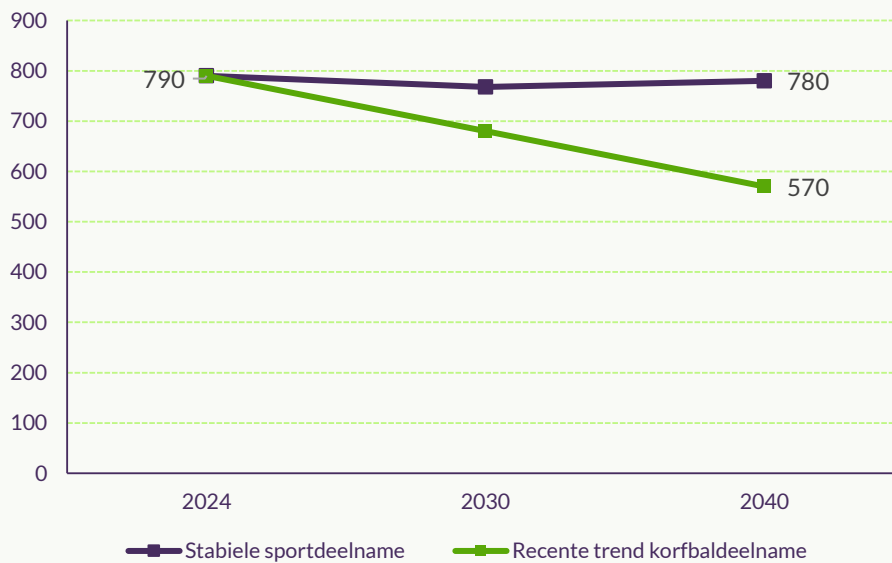
Toekomst

De verwachte bevolkingsontwikkeling heeft geringe invloed op het totale aantal leden van de korfbalverenigingen in Weststellingwerf ([figuur 4.3](#)). Maar als de recente afname in de korfbaldeelname in de gemeente doorzet, ligt het aantal leden in 2040 beduidend lager dan nu, ondanks de verwachte bevolkingsgroei.

Figuur 4.2

Scenarioanalyse ontwikkeling leden korfbalverenigingen gemeente Weststellingwerf

(in aantallen)

Bron: Gemeente Weststellingwerf, inwonersaantallen per leeftijdscategorie, 1 januari 2024; Planbureau Fryslân, prognose bevolking, 2022-2051; KNKV, 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Ervaring

Drie korfbalverenigingen hebben onze vragenlijst ingevuld, en iemand namens Weststellingwerf Korfbal Samen (WKS). Elke respondent vindt dat het aantal velden de verenigingen voldoende ruimte biedt om de gewenste activiteiten te laten plaatsvinden. Ook het nevengebruik – dat op elk sportpark plaatsvindt – zorgt niet voor capaciteitsproblemen.

4.3 Tennis

Aanbod en behoefte

In Weststellingwerf liggen achttien tennisbanen in de buitenlucht (privébanen, banen op vakantieparken en minibanen e.d. buiten beschouwing gelaten). Dit komt neer op 17,1 tennisbanen per 25.000 inwoners ([tabel 4.3](#)).

Circa vijfhonderd inwoners van de gemeente waren in 2022 lid van de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB). De tennisdeelname (1,9%) was hiermee lager dan de verschillende referentiecijfers. De resulterende gemiddelde baandruk in Weststellingwerf is ook relatief laag.

Tabel 4.3**Benchmark aantal outdoor tennisbanen, ledenpercentage KNLTB en gemiddelde baandruk in de gemeente Weststellingwerf**

(in aantallen en procenten)

	Aantal tennisbanen per 25.000 inwoners	Ledenpercentage	Gemiddelde baandruk
Weststellingwerf	17,1	1,9	28
VSG-regio Fryslân	19,1	2,5	33
Referentiegemeenten	26,4	3,5	37
Nederland	16,4	3,3	51

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2024; KNLTB via NOC*NSF, 2023.

Toelichting: de gemiddelde baandruk hebben we berekend door het aantal inwoners van de gemeente met een lidmaatschap bij de KNLTB te delen door het aantal outdoor tennisbanen.

De tennisbanen in Weststellingwerf liggen verspreid over vijf sportparken. TV Boijl, LTC Noordwolde, TV in et Hooft, TV Slag '87 en ATW bespelen de banen. Zij tellen in totaal ongeveer 550 leden in 2024.

De tennisverenigingen beschikken over voldoende tennisbanen om in de behoefte op basis van de richtlijnen in het seizoen 2024/'25 te voorzien (tabel 4.4). Op vier van de vijf sportparken is sprake van onderbezetting. De behoefte van de verenigingen is gebaseerd op de richtlijn van de KNLTB en gaat uit van standaard verenigingsactiviteiten van de leden ingeschreven bij de bond. De richtlijn houdt geen rekening met eventueel mede- of nevengebruik van de banen.

Tabel 4.4**Vraag-aanbodanalyse outdoor tennisbanen gemeente Weststellingwerf in het seizoen 2024/'25**

(in aantallen)

Plaats	Sportpark	Vereniging	Aanbod	Behoefte
Boijl	Boijl	TV Boijl ^A	1	1 (0,5)
Noordwolde	Spokedam	LTC Noordwolde	^B 3	3 (2,2)
Oldeholtpade	De Hooft-tuun	TV In et Hooft	3	1 (0,9)
Steggerda	Steckarde	TV Slag '87	3	1 (0,9)
Wolvega	Nassau Park	ATW	^C 8	3 (2,8)

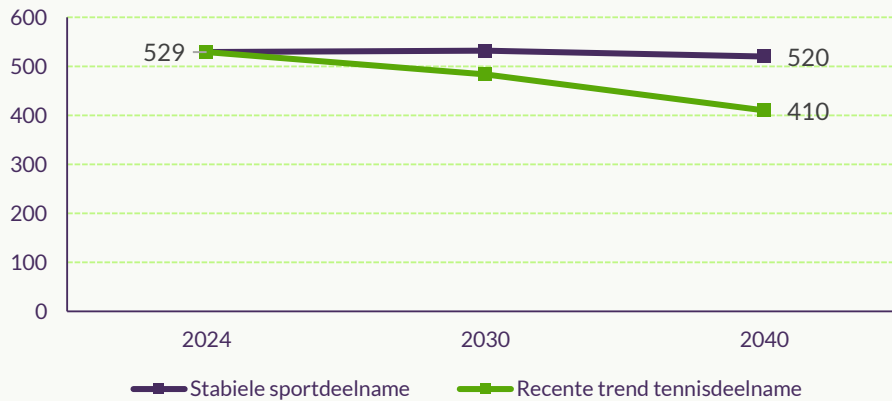
Bron: KNLTB, 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

- A TV Boijl is niet bij de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB) aangesloten.
- B Op sportpark Spokedam liggen ook twee outdoor padelbanen. Een deel van de leden van de vereniging niet of minder actief op de tennisbanen. Deze leden staan wel ingeschreven bij de KNLTB en hebben we dus meegenomen in de behoefteberekening.
- C ATW heeft twee tennisbanen buiten gebruik gesteld (vanwege een te lage bezetting).

Toekomst

De verwachte bevolkingsontwikkeling heeft geringe invloed op het totale aantal leden van de tennisverenigingen in Weststellingwerf ([figuur 4.3](#)). Maar als de recente afname in tennisdeelname in de gemeente doorzet, ligt het aantal leden in 2040 lager dan nu, ondanks de verwachte bevolkingsgroei.

Figuur 4.3
Scenarioanalyse ontwikkeling leden tennisverenigingen gemeente Weststellingwerf
(in aantallen)

Bron: Gemeente Weststellingwerf, inwonersaantallen per leeftijdscategorie, 1 januari 2024; Planbureau Fryslân, prognose bevolking, 2022-2051; KNLTB, 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Ervaring

Drie van de vijf tennisverenigingen hebben onze vragenlijst ingevuld. Zij ervaren geen capaciteitsknelpunten bij het organiseren van de activiteiten. Ook het beperkte medegebruik dat plaatsvindt, zorgt niet voor knelpunten.

Padel

Padel is de snelst groeiende sport in Nederland. De eerste (onofficiële) padelbaan in Nederland werd aangelegd in 2006 op het trainingscentrum van PSV. Vijftien jaar later kon op bijna 900 banen verspreid over circa 300 locaties worden gepadeld. In 2023 bestaat het aanbod inmiddels uit ruim 2.200 banen verspreid over circa 580 locaties (Van der Poel & Hoekman, 2023).

Ongeveer 65 procent van de locaties is een locatie bij een vereniging, ruim 30 procent is een zelfstandig centrum. Een klein aantal locaties ligt bij campings of andersoortige locaties. Het is niet bekend in welke mate de banen bij verenigingen ter vervanging zijn van tennisbanen.

Wel zien we dat in gemeenten waar de druk op de tennisbanen hoog is, geen tot weinig tennisverenigingen tennisbanen omzetten in padelbanen. Zij creëren geen eigen tekort aan tenniscapaciteit, maar kijken eerder naar de behoefte van de bestaande leden (aan tenniscapaciteit).

De KNLTB verwacht dat in 2026 in Nederland voldoende aanbod is om in de vraag naar padel te voorzien. Ongeveer twee derde van de padelbanen ligt dan bij verenigingen. Ondernemende sportaanbieders bezitten de rest van de padelbanen. Het zou in totaal gaan om meer dan 3.000 outdoor padelbanen in Nederland.

Als de spreiding van de padelbanen in lijn is met de bevolking, betekent dit dat in de gemeente Weststellingwerf minimaal vier outdoor padelbanen aanwezig moeten zijn om in de behoefte te voorzien.

4.4 Voetbal

Aanbod

Weststellingwerf telt twintig volwaardige voetbalvelden (halve velden en minivelden e.d. buiten beschouwing gelaten). Dit komt neer op 19,0 velden per 25.000 inwoners. Het aanbod is daarmee lager dan het regionale gemiddelde en het gemiddelde van de referentiegemeenten ([tabel 4.5](#)). Ook is het percentage kunstgras in de gemeente relatief laag.

Circa 2.000 inwoners van de gemeente waren lid van de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) in 2022. De voetbaldeelname (7,7%) was daarmee lager dan het regionale gemiddelde en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Wel is de resulterende velddruk door het beperkte aantal velden relatief hoog ([tabel 4.5](#)).

Tabel 4.5**Benchmark aantal voetbalvelden, ledenpercentage KNVB en gemiddelde velddruk in de gemeente Weststellingwerf**

(in aantallen en procenten)

	Velden		Ledenpercentage	Velddruk
	Aantal per 25.000 inwoners	Percentage kunstgras		
Weststellingwerf	19,0	5,0	7,7	96
VSG-regio Fryslân	21,1	17,4	8,0	81
Referentiegemeenten	24,3	23,6	8,8	74
Nederland	12,1	24,9	6,6	110

Bron: Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2024; KNVB via NOC*NSF, 2022.

Toelichting: de gemiddelde velddruk hebben we berekend door het aantal inwoners van de gemeente met een lidmaatschap bij de KNVB te delen door het aantal volwaardige voetbalvelden. Hierbij nemen we kunstgrasvelden als twee velden mee vanwege de extra belastbaarheid van de velden.

Behoefte

De voetbalvelden liggen verspreid over acht sportparken. De voetbalverenigingen beschikken op de sportparken naast de volwaardige velden ook over velden met afwijkende (kleinere) afmetingen. Deze gebruiken ze voor trainingen.

Een aantal voetbalverenigingen werkt samen:

- De jeugd van VV Olyphia, VV Oosterstreek, VV Zandhuizen en Sport Vereent speelt gezamenlijk onder de naam SJO Vidosa. Sport Vereent is een voetbalvereniging uit de gemeente Ooststellingwerf. SJO Vidosa speelt op sportpark Klaverweide in Oosterstreek.
- VV Oosterstreek en VV Zandhuizen hebben gezamenlijke seniorenteams. Zij spelen onder de naam SSA Oosterstreek-Zandhuizen. De teams spelen verspreid over de sportparken in Oosterstreek en Zandhuizen.
- VV Trinitas is een fusievereniging van de voetbalverenigingen in Boijl en Elsloo in de gemeente Ooststellingwerf. Eén seniorenteam speelt zijn wedstrijden in Elsloo. De andere teams spelen op sportpark Trinitas in Boijl.

De voetbalverenigingen hebben in totaal 104 teams ingeschreven in een zaterdag- of zondagcompetitie van de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB). De meeste teams spelen hun wedstrijden op zaterdag (84%).

In [tabel 4.6](#) staan het veldaanbod en de behoefte van de voetbalverenigingen. Kunstgrasvelden worden voor wedstrijden én trainingen ingezet. Natuurgrasvelden worden voor wedstrijden óf trainingen ingezet.

Op één sportpark is in de tabel een knelpunt te zien: in Oosterstreek op sportpark Klaverweide is er een tekort aan wedstrijd- en trainingscapaciteit. Maar de teams van SJO Vidosa spelen deels hun wedstrijden op andere sportparken, waardoor de capaciteit op sportpark Klaverweide alsnog toereikend is. Daarnaast ligt er op sportpark 't Bliekien in Zandhuizen geen natuurgrasveld dat uitsluitend voor trainingen kan worden benut.

De behoefte van de verenigingen is gebaseerd op een richtlijn afgeleid van de KNVB-rekentool en gaat uit van de standaard verenigingsactiviteiten van de bij de bond ingeschreven teams. Eventueel mede- of nevengebruik van de velden hebben we hierin niet meegenomen.

Tabel 4.6

Aanbod-behoefteanalyse velden voetbalverenigingen gemeente Weststellingwerf in het seizoen 2024/'25
(in aantallen)

Plaats	Sportpark	Vereniging	Aanbod			Behoefte		
			Kunstgras	Wed.	Train.	Wedstrijd		
				Zat.	Zon.	Training		
Boijl	Trinitas	VV Trinitas ^A	-	1	1	1,0 (0,3)	1,0 (0,5)	1,0 (0,4)
De Blesse	De Berk	VV De Blesse	-	2	^D 1,3	1,0 (0,9)	1,0 (0,3)	1,0 (0,6)
Munnekeburen	Het Scheeneveld	VWC	-	1	^E 1,7	1,0 (0,4)	1,0 (0,5)	1,0 (0,5)
Noordwolde	Spokedam	VV Olyphia	-	1	^F 1,2	- (-)	1,0 (0,5)	1,0 (0,3)
Oldeholtspade	Olpea	VV Oldeholtspade	-	2	^G 1,5	2,0 (1,6)	1,0 (0,3)	1,0 (1,0)
Oosterstreek	Klaverweide	SSA Oosterstreek- Zandhuizen ^C	-	-	-	- (0,2)	- (0,3)	- (0,2)
		SJO Vidosa ^B	-	-	-	- (0,9)	- (-)	- (0,5)
		Totaal	-	1	^H 0,3	1,5 (1,1)	1 (0,3)	1 (0,7)
Wolvega	Molenwiek	FC Wolvega	1	3	1	3,0 (2,9)	- (-)	1,5 (1,6)
Zandhuizen	't Bliekien	SSA Oosterstreek- Zandhuizen ^C	-	1	^I 0,2	- (-)	1 (0,2)	1 (0,1)

^A Een seniorenteam van VV Trinitas speelt op het sportpark in Elsloo (gemeente Ooststellingwerf). Dit team hebben we niet meegenomen in de behoeftebepaling van sportpark Trinitas in Boijl.

^B Alle teams van SJO Vidosa hebben we meegenomen in de behoeftebepaling van sportpark Klaverweide in Oosterstreek.

^C De teams van SSA Oosterstreek-Zandhuizen hebben we meegenomen in de behoeftebepaling van het sportpark waar het team hun wedstrijden speelt.

^D Op sportpark De Berk ligt een natuurgrasveld van 50*40 meter.

^E Op sportpark Het Scheeneveld ligt een natuurgrastrainingsveld van ongeveer 5.000 m².

^F Op sportpark Spokedam ligt een natuurgrastrainingsveld van 40*30 meter.

^G Op sportpark Olpea liggen twee natuurgrastrainingsvelden van 80*40 meter en een natuurgrastrainingsveld van 75*50 meter.

^H Op sportpark Klaverweide ligt een natuurgrastrainingsveld van 50*40 meter.

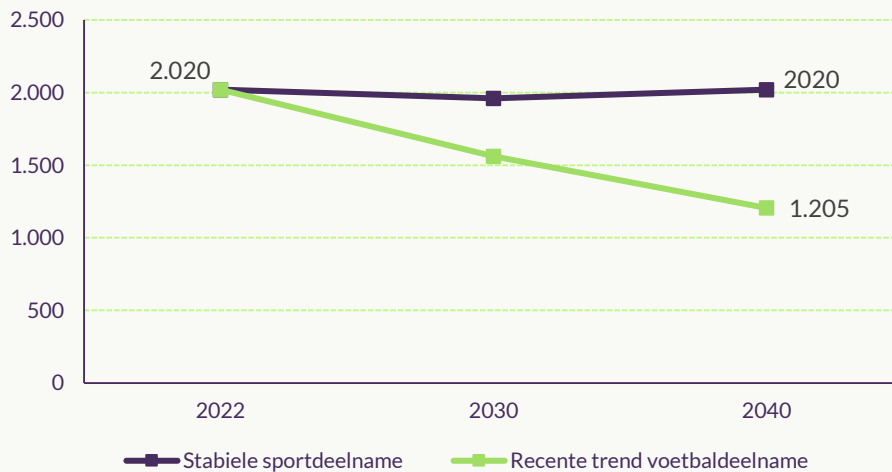
^I Op sportpark 't Bliekien ligt een natuurgrastrainingsveld van 40*30 meter.

Toekomst

De verwachte bevolkingsontwikkeling heeft geringe invloed op het totale aantal leden van de voetbalverenigingen in Weststellingwerf (figuur 4.4). Maar als de recente afname in voetbaldeelname in de gemeente doorzet, ligt het aantal leden in 2040 lager dan nu, ondanks de verwachte bevolkingsgroei.

Figuur 4.4
Scenarioanalyse ontwikkeling leden voetbalverenigingen gemeente Weststellingwerf

(in aantallen)

Bron: Gemeente Weststellingwerf, inwonersaantallen per leeftijdscategorie, 1 januari 2024; Planbureau Fryslân, prognose bevolking, 2022-2051; KNVB, via www.sportenbewegenincijfers.nl, 2024. bewerking: Mulier Instituut.

Ervaring

Zes voetbalverenigingen hebben onze vragenlijst ingevuld.

Bij drie verenigingen is sprake van nevengebruik, onder andere door scholen. Bij één vereniging gaan deze activiteiten (recreantentraining en interne competitie) soms niet door omdat de velden nodig zijn voor de bondsteams. Het nevengebruik zorgt niet voor verdere capaciteitsproblemen.

Een andere vereniging geeft aan dat zij over onvoldoende trainingsvelden beschikt om op een goede manier de trainingen (van de bondsleden) en de (bonds)competitie te kunnen laten plaatsvinden. Zij overbelast als gevolg de natuurgrasvelden. Deze vereniging wil, net als een tweede vereniging, graag kunstgras.⁸

⁸ De gemeente Weststellingwerf heeft begin 2025 de kwaliteit van de natuurgrasvelden laten onderzoeken. Dit onderzoek wijst uit dat met gericht onderhoud en een gestructureerd actieplan de kwaliteit van velden binnen één tot twee seizoenen significant kan verbeteren.

Beheer en onderhoud

De verenigingen zijn verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de sportparken in de gemeente Weststellingwerf. Maar de meeste van hen ervaren hierin knelpunten, of verwachten die in de nabije toekomst.

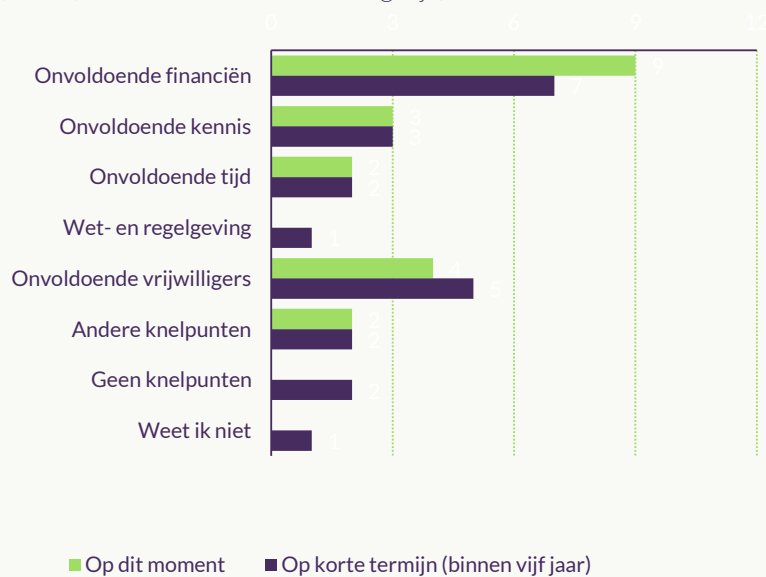
Onvoldoende financiën is het voornaamste knelpunt waar verenigingen mee te maken hebben bij het onderhoud van het sportpark (figuur 4.5). Ook onvoldoende vrijwilligers, onvoldoende kennis en onvoldoende tijd voor het beheer en onderhoud speelt bij een aantal verenigingen.

De meeste verenigingen verwachten ook in de nabije toekomst te maken te krijgen met knelpunten. Met name een gebrek aan vrijwilligers lijkt in de toekomst een belangrijker knelpunt te worden.

Figuur 4.5

Knelpunten die verenigingen (verwachten te) ervaren bij het onderhoud van het sportpark

(in aantallen, n=12, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen en -aanbieders gemeente Weststellingwerf.

Veel verenigingen moeten in de nabije toekomst investeren in het sportpark. Zij geven aan dat hier veel kosten mee gemoeid zijn en dat ze weinig ervaring hebben met bijvoorbeeld subsidieaanvragen.

Conclusie & aanbevelingen

In dit hoofdstuk zetten we de belangrijkste conclusies op een rij, geven we een beschouwing op de resultaten en baseren we hier een aantal aanbevelingen op.

5.1 Conclusies

Wij zien geen directe aanleiding binnen de vastgestelde kaders van de gemeente om het aantal sportaccommodaties aan te passen.

Voldoende capaciteit voor zaalsport

Het aantal sporthallen overstijgt de maximale behoefte vanuit de zaalsport, en vergeleken met referentiecijfers is het aanbod hoog. Wel kent één sporthal (Linde College) vanwege de afmetingen beperktere mogelijkheden. Bezettingscijfers van de gemeentelijke sporthallen tonen voldoende mogelijkheden tot intensivering van het gebruik. Maar het huidige gebruik past niet als een sporthal wordt afgestoten.

Genoeg ruimte voor bewegingsonderwijs

Samen met de gymzalen is de capaciteit van de sporthallen – en de spreiding daarvan – in de meeste gevallen ook voldoende om te voldoen aan de gemeentelijke zorgplicht voor het bewegingsonderwijs. Waar dit niet het geval is, regelt de gemeente leerlingenvervoer en voldoet zodoende aan de zorgplicht.

Voldoende capaciteit voor buitensport

Ook op de sportparken zijn volgens de richtlijnen ruim voldoende velden en banen aanwezig voor de huidige verenigingen. Zij zien dit zelf ook zo. Bij tennis is er sprake van overcapaciteit. Bij voetbal willen sommige verenigingen graag meer kunstgras, zodat zij het hele jaar hun aanbod kunnen verzorgen.

5.2 Interpretatie

Inroosting sporthallen niet optimaal

De gemeente wil met sportaccommodaties de sportbeoefening van haar inwoners faciliteren, en wil het aanbod in de dorpen behouden. Het aanbod en de spreiding van de binnensportaccommodaties zijn hiermee in lijn. Wel willen meerdere verenigingen meer gebruik maken van de sporthallen in de gemeente, en die mogelijkheden zijn er ook.

Maar door het huidige rooster – dat al jarenlang wordt aangehouden, ondanks ledengroei of -afname – worden de sporthallen suboptimaal gebruikt. De verenigingen beseffen dit zelf ook. Zij wijken liever niet af van hun vaste speellocatie en -avond(en). Ze nemen liever meer uren af op hun vaste locatie en -avond(en).

Hierdoor kennen de accommodaties op specifieke doordeweekse avonden (beperkte) leegstand, maar ervaren de gebruikers een tekort op de avonden waarop meerdere gebruikers actief (willen) zijn.

Bewegingsonderwijs niet alleen in gymzalen

De zorgplicht van de gemeente voor het bewegingsonderwijs heeft betrekking op gymnastieklokalen. Maar steeds vaker vindt het bewegingsonderwijs deels buiten plaats. Leiders van de scholen in de gemeente Weststellingwerf staan hier positief tegenover en willen in de toekomst eventueel meer gymlessen in de buitenlucht zien.

Een enkele schoolbestuurder ziet daarnaast graag dat het traditionele gymnastieklokaal plaatsmaakt voor aanbod dat beter aansluit op nieuwe beweegvormen of de belevingswereld van kinderen.

Kwaliteit natuurgras kan beter

De wens tot kunstgras van de voetbalverenigingen volgt veelal uit hun beoordeling dat de kwaliteit van het natuurgras ondermaats is. Uit een veldonderzoek is gebleken dat op korte termijn de kwaliteit van het natuurgras verbeterd kan worden.

Bredere inzet sportparken mogelijk

De sportparken zijn veelal monofunctioneel of faciliteren alleen een beperkt aantal sporten (in verenigingsverband). De sportparken kunnen mogelijk een bredere rol spelen om sporten en bewegen voor iedereen mogelijk te maken.

Zo kunnen ze worden opengesteld voor gebruik door de buurt (open sportpark) of kunnen er vrij toegankelijke voorzieningen worden toegevoegd, zoals een *skills garden*. Op deze manier kan de sociaalmaatschappelijke waarde van de sportparken worden verhoogd.

5.3 Aanbevelingen

Op basis van ons onderzoek raden we de gemeente Weststellingwerf het volgende aan.

Start een participatieproces voor een nieuw sporthallenrooster

De verenigingen staan welwillend tegenover een gezamenlijk proces om de mogelijkheden te verkennen voor een beter rooster voor de sporthallen. Zij zijn zich ervan bewust dat met het huidige rooster de accommodaties onderbenut blijven. Met name de sporthal bij het Linde College biedt perspectief, ondanks haar afwijkende afmetingen.

Voer periodiek overleg met de verenigingen

De binnensportverenigingen willen graag een jaarlijks gebruikersoverleg. Zij zien dit als een mogelijkheid om als gezamenlijke gesprekspartner richting de gemeente hun wensen en eisen (voor onderhoud en renovatie) te bespreken.

De buitensportverenigingen hebben goed contact onderling en werken al veel samen. Zo maken verenigingen gebruik van elkaars velden en kleedkamers en hebben verenigingen gedeelde teams. Zij zien graag vaker (gezamenlijk) overleg met

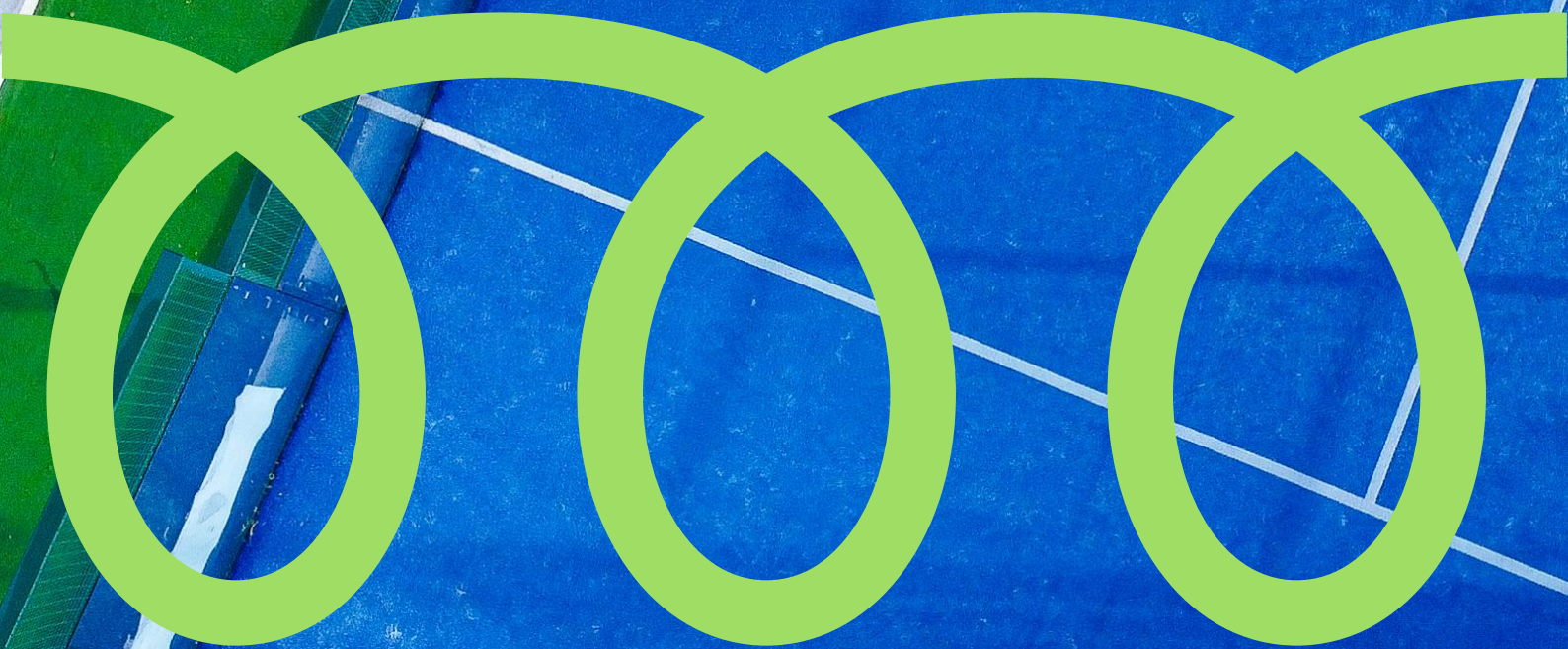
de gemeente, zodat ze op de hoogte blijven van relevante ontwikkelingen (bv. woningbouwplannen).

Stel beleid voor kunstgras op

Meerdere voetbalverenigingen willen graag (meer) kunstgras. Deels is dit omdat zij vinden dat de kwaliteit van het natuurgras onvoldoende is. Een afwegingskader kan de gemeente helpen om haar besluitvorming te baseren op objectieve kaders. Zo kan ze in de toekomst één lijn trekken.

Monitor de behoeften van de verenigingen

De bevolking van de gemeente groeit en vergrijst. We verwachten niet dat deze ontwikkelingen leiden tot een sterk andere accommodatiebehoefte in de toekomst. Wel zien we verschuivingen tussen de verschillende sporten. Dit kan op lange termijn leiden tot behoefte aan ander aanbod. Monitoring van bijvoorbeeld de ledenontwikkeling maakt het voor de gemeente mogelijk om tijdig actie te ondernemen.

Bronnen

Gemeente Weststellingwerf (2019). *Samen sportief vooruit!: Lokaal akkoord sport en bewegen Weststellingwerf*.

Gemeente Weststellingwerf (2022). *Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf! Coalitieakkoord 2022-2026*.

Gemeente Weststellingwerf (2023a). *Samen sportief vooruit!: Herijking Lokaal Sportakkoord gemeente Weststellingwerf*.

Gemeente Weststellingwerf (2023b). *Woonvisie Weststellingwerf: Volkshuisvestingsprogramma 2024 - 2028*.

Hoekman, R. (2018). *Sport policy, sport facilities and sport participation*. Radboud Universiteit.

Hoekman, R., & Schadenberg, B. (2023). *Onderbenutting van sportaccommodaties*. Mulier Instituut.

Hoekman, R., Schots, M., & Ruikes, D. (2022). *Jaarrapport duurzame sportinfrastructuur*. Mulier Instituut.

Hoekman, R., & Van der Maat, K. (2017). *Monitor Lokaal Sportbeleid 2016*. Mulier Instituut.

KPMG (2019). *Brancherapport Sport*.

KVLO (2023). *Document overzicht leerlijnanalyse*.

Hoogendam, A., Ruikes, D., & Hoekman, R. (2021). *Monitor Lokaal Sportbeleid 2020*. Mulier Instituut.

Lucassen, J., Van der Roest, J., Brandsema, A., Davids, A., Elling, A., Ter Haar, M., ... & Waardenburg, M. (2018). *Sportverenigingen in Nederland*. Mulier Instituut.

Schadenberg, B. (2022). Ontwikkeling uitbesteding gemeentelijk sportbeleid in beeld. *Sport & Gemeenten*, 70(1), 50-52.

Schadenberg, B., Wezenberg-Hoenderkamp, K., & Hoekman, R.H.A. (2020). *Binnensportaccommodaties in Nederland: aanbod, gebruik en planning van sporthallen, sportzalen en gymzalen*. Mulier Instituut.

Schots, M., & Schadenberg, B. (2020). *Open sportparken in Nederland*. Mulier Instituut.

Slot-Heijs, J., Vrieswijk, S., Bronkhorst, A., & Lucassen, J. (2022). *Lichamelijke opvoeding en sport in het voortgezet onderwijs*. Mulier Instituut.

Slot-Heijs, J., Vrieswijk, S., & Lucassen, J. (2021). *Bewegingsonderwijs en sport in het primair onderwijs 2021: 2-meting*. Mulier Instituut.

Sport Fryslân (2016). *Visienota sport en bewegen in Zuidoost Friesland 2017 – 2022*.

Van der Poel, H., & Hoekman, R. (Eds.) (2023). *Sportaccommodaties in Nederland 2023: Kengetallen en kenmerken*. Mulier Instituut.

Van Eldert, P., & Van der Heijde, J. (2023). *Exploitatie en financiering*. In H. van der Poel, & R. Hoekman (Eds.), *Sportaccommodaties in Nederland 2023: Kengetallen en kenmerken* (pp. 209-250). Mulier Instituut.

Vrieswijk, S., & Schadenberg, B. (2023). *Huisvesting bewegingsonderwijs: gemeentelijk perspectief op de wettelijke verplichting in het primair onderwijs*. Mulier Instituut.

Bijlage 1 – Aantal inwoners en leerlingen scholen gemeente Weststellingwerf

Tabel B1.1

Aantal inwoners dorpen gemeente Weststellingwerf in 2024

(in aantallen)

Dorp	Totaal	Aantal inwoners naar leeftijd				
		0-19 jaar	20-39 jaar	40-59 jaar	60-79 jaar	80 jaar en ouder
Wolvega	13.395	2.615	2.930	3.290	3.310	1.255
Noordwolde	3.650	615	740	910	1.060	325
Oldeholtgade	1.095	195	250	280	325	45
Steggerda	1.030	185	195	255	330	70
Boijl	865	145	155	230	285	50
De Blesse	805	170	165	225	220	30
Oosterstreek	570	100	90	150	200	30
Nijeholtgade	535	125	120	125	145	20
Blesdijke	500	110	95	150	120	25
Munnekeburen	460	105	100	115	125	15
Scherpenzeel	445	95	110	110	115	15
De Hoeve	390	70	75	110	115	20
Zandhuizen	335	70	50	100	100	20
Ter Idzard	320	70	40	90	100	20
Langelille	270	60	55	70	75	10
Sonnega	240	50	45	65	70	15
Oldelamer	225	50	50	70	55	10
Spanga	210	45	30	55	65	5
Oldetrijne	205	50	30	65	50	10
Vinkega	205	35	30	60	70	10
Nijeholtwolde	190	30	35	55	65	5
Oldeholtwolde	145	30	35	45	30	5
Nijelamer	140	25	30	35	45	5
Nijetrijne	130	15	15	35	55	5
Peperga	90	15	20	30	25	5
Slijkenburg	35	5	5	10	15	-
Weststellingwerf	26.490	5.080	5.495	6.725	7.170	2.015

Bron: Gemeente Weststellingwerf, leeftijdsopbouw bevolking, 1 januari 2024.

Tabel B1.2**Aantal leerlingen scholen dorpen gemeente Weststellingwerf**

(in aantallen)

Onderwijstype	Plaats	2024-2025	2030-2031	2040-2041
(Speciaal) basisonderwijs	Boijl	70	70	60
	De Blesse	35	40	50
	De Hoeve	35	35	40
	Munnekeburen	120	130	135
	Nijeholtpade	55	65	65
	Noordwolde	210	230	205
	Oldeholtpade	115	125	115
	Oldelamer	30	20	25
	Oosterstreek	65	70	65
	Steggerda	90	90	100
	Wolvega	1.145	1.170	1.130
Voortgezet onderwijs	Wolvega	1.445	1.390	1.285

Bron: DUO, Leerlingentellingen en prognoses, 2024; Gemeente Weststellingwerf, Rapport prognoses basisscholen, 2023. Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage 2 – Afstand tot sporthallen inwoners gemeente Weststellingwerf

Tabel B2.1

Aantal inwoners, gemiddelde afstand inwoners tot dichtstbijzijnde sporthal en aantal inwoners met een sporthal binnen 3 kilometer in de gemeente Weststellingwerf in 2023

(in aantallen en procenten; afstand gemeten in kilometers over de weg)

Dorp	Aantal inwoners	Gemiddelde afstand tot dichtstbijzijnde sporthal	Aandeel inwoners met een sporthal binnen 3 km
Wolvega	13.395	1,7	100
Noordwolde	3.650	0,9	99
Oldeholtpade	1.095	3,5	12
Steggerda	1.030	6,2	0
De Blesse	865	5,2	0
Boijl	805	5,4	0
Oosterstreek	570	2,4	95
Scherpenzeel	535	1,6	99
Munnekeburen	500	1,0	95
Nijeholtpade	460	6,7	0
Blesdijke	445	2,6	66
De Hoeve	390	5,0	0
Ter Idzard	335	3,9	8
Zandhuizen	320	3,2	40
Langelille	270	2,9	76
Sonnega	240	3,4	18
Oldetrijne	225	4,8	0
Oldelamer	210	5,0	5
Vinkega	205	2,9	45
Slijkenburg-Spanga	245	3,7	47
Nijeholtwolde	190	2,4	80
Nijetrijne	145	3,5	31
Peperga	140	6,3	0
Nijelamer	130	4,6	0
Oldeholtwolde	90	4,1	22
Weststellingwerf	22.600	2,3	79

Bron: CBS, Bevolking; geslacht, leeftijd en viercijferige postcode, 1 januari, 2024; CBS, statistische gegevens per vierkant, 2023; Mulier Instituut, Database SportAanbod (DSA), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Bijlage 3 – Teamaantallen buitensportverenigingen gemeente Weststellingwerf

Tabel B3.1

Aantal teams ingeschreven bij een zaterdagcompetitie van het KNKV door de korfbalverenigingen in de gemeente Weststellingwerf in het seizoen 2024/'25
(in aantallen)

Vereniging	Senioren	A	B	C	D	E	F	G
KC De Hoeve	2	-	-	-	-	1	1	-
KV Leonidas	^A	-	-	-	-	2	-	-
KV SCO	4	-	-	-	-	6	2	-
KV Forward	1	-	-	-	-	-	-	-
KV SIOS	3	-	-	-	-	2	1	-
WKS	-	4	4	4	5	-	-	-

Bron: KNKV via korfbal.nl, 2024

^A KV Leonidas heeft drie gezamenlijke seniorenteams met KV SIOS.

Tabel B3.2**Aantal teams ingeschreven bij een weekendcompetitie van de KNVB door de voetbalverenigingen in gemeente Weststellingwerf in het seizoen 2023/2024**

(in aantallen)

		VV De Blesse	VV Oldeholtpade	VV Olyphia	SSA Oosterstreek/ Zandhuizen	VV Trinitas	SJO Vidosa	FC VWC	FC Wolvega
	Sen.			3					5
	O19	1		1			1		2
	O17	1		1			1		3
	O15			1				1	3
	O14	1		1		1	2	1	1
Mannen/ jongens	O13			1					3
	O12	1		1			2		2
Zat.	O11	1		2		1	1	1	3
	O10	1		1		1	3	2	4
	O9	1		1		1	2		2
	O8	1		1		1	1	2	2
	O7			1			1		1
	Sen.	1		1		1			
Vrouwen/ meisjes	O20								1
	O15	1							1
	O11	1							
Zon. Mannen	Sen.	2		2	3	3	4		3

Bron: KNVB via voetbal.nl, 2024.

Niels Meulenbroeks
n.meulenbroeks@mulierinstituut.nl

Björn Schadenberg
b.schadenberg@mulierinstituut.nl